

www.musavat.com

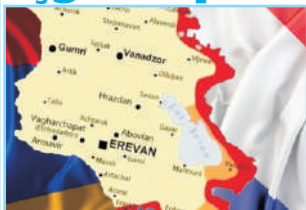
MUSAVAT

Xəbər
Təhlükə: ölkəmizdə
cavanlar azalır,
qocalar çoxalır
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 may 2024-cü il Çərşənbə № 83 (8456) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Fransa Ermənistanı mifik işğalla qorxudur

Fransa rəsmilərinin bəyanatı göstərir ki, Paris Ermənistanı müstəmləkəsi kimi baxır və bunu gizlətmir

yazısı səh.8-də

Yaşı 70-i ötmüş deputatlardan kimlər seçkiyə gedir?

yazısı səh.7-də

Azərbaycanda da müdafiə naziri mülki şəxs ola bilər

yazısı səh.3-də

Minsk Qrupu və onunla əlaqədar təsisatlar ləğv edilməlidir

yazısı səh.4-də

Bakıda həbsdə olan erməni separatçı ilə bağlı yeni qərar

yazısı səh.6-də

Rəsmi: inflyasiya dayanıb, bəs real?

yazısı səh.11-də

Bu dəfə estetik cərrahların öz "burnu əldə"

yazısı səh.10-də

Çin Azərbaycana idxalda lider oldu

yazısı səh.11-də

"Rəşad Dağlının əfv olunmaq şansı azdır" -vəkil

yazısı səh.13-də

Azərbaycanda son zəhərlənmələrin şok sirri

yazısı səh.14-də

Qeyri-neft sektoru niyə geriləyib?

yazısı səh.15-də

İran qəzetindən tənqibat kimi yazı

yazısı səh.6-də

ATƏT SƏDRİ ERMƏNİLƏRİ MƏYUS ETDİ, ŞANTAJA KEÇDİLƏR

Yan Borqa Qarabağdan köçmüş ermənilər adından məktub təqdim edilib; quruma sədrlik edənəin açıqlamalarından narazı qalanlar onu Maltanın Qərbi Azərbaycan məsələsində mövqeyinə görə ittiham etmək istəyiblər

yazısı səh.4-də

Hərbi Hava Qüvvələrinin yeni komandanı kim olacaq - iki şanslı...

General-leytenant Ramiz Tahirovun yerinə Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Namiq İslamzadə və ya "Qarabağ" ordenli polkovnik Elşad Pənahov gətirilə bilər

yazısı səh.3-də

Lavrov- Kələntəryanın 20 illik vəzifə sirri

yazısı səh.5-də

Paşinyan gedir, general Karapetyan gəlir...

yazısı səh.9-də

Əli İnsanovun deputat seçkilərində iştirak "əmməsi"

yazısı səh.7-də

Şəkərin qiyməti haqda "dadsız" xəbər

Rusiya hökuməti şəkər ixracını müvəqqəti dayandırır. Məhdudiyyət bu il avqustun 31-dək qüvvədə olacaq. Qərar daxili ərzaq bazarının sabitliyini qorumaq məqsədi daşıyır. Qərarda bir sıra istisnalar nəzərdə tutulur. Belə ki, Avrasiya İqtisadi İttifaqı ölkələrinə müəyyən həcmdə şəkər tədarükü mümkün olacaq.

Bes Rusiyanın bu addımı Azərbaycan bazarına necə təsir edəcək? Azərbaycanda şəkərin qiyməti qalxa bilərmi?

Məsələ ilə bağlı iqtisadçı-ekspert Xəlid Kərimli "Sputnik"ə açıqlamasında deyib ki, Azərbaycanda şəkər istehsal edilsə də, xammalın əhəmiyyətli hissəsi xaricdən gətirilir: "Məsələn, 2022-ci ildə ölkədə 210 min ton xammal istehsal edilib, amma 322 min ton xammal idxal edilib. Xammalın təxminən 60-70 faizi xaricdən gətirilib və burada Rusiyanın payı daha yüksəkdir. İqlim şəraitimiz imkan vermir ki, xammala olan tələbatı tam daxili istehsal hesabına ödəyək. Bu baxımdan Rusiyada şəkərin ixracına məhdudiyyət qoyulması Azərbaycana təsir edəcək. Amma Azərbaycan bazarında ciddi qiymət artımı olmayacaq, çünki bu qadağa qismüddətlidir. Yeni bu məhdudiyyət qismüddətli olduğuna görə bazarda ciddi problem yaratmayacaq. Qismüddətli problemlərin həlli üçün Azərbaycanın şəkər ehtiyatları kifayət qədərdir".

"Trendyol" daşıma qiymətlərini bahalaşdırdı

Türkiyənin onlayn alış-veriş platforması olan "Trendyol"un Azərbaycana məhsul çatdırılma xidmətində qiymət dəyişikliyi ilə bağlı məlumatlar yayılıb.

Sosial şəbəkələrdə istifadəçilər

daşıma qiymətlərinin təxminən 2 dəfəyə qədər artdığını qeyd edirlər.

İddia olunur ki, əvvəllər alınan eyni məhsula bu gündən etibarən daha çox daşıma xərci tələb olunur.

Məsələ ilə əlaqədar "Trendyol Azərbaycan" şirkətindən bildirilib ki, daha böyük həcmdə olan bağlamalar üçün qiymət dəyişikliyi olub.

"Yeni qaydalara əsasən, məhsul çeşidimizin çox kiçik bir hissəsində müxtəlif həcmli bağlamaların qiyməti fərqlənir. Ən aşağı desə qiyməti məhsulların əksəriyyətində 79,99 TL olaraq qalır və dəyişməyib. Daha böyük həcmdə olan bağlamalar üçün isə bu rəqəm 99,99 TL - 399,99 TL arasında dəyişir. Müştərilərimiz çatdırılma sifariş verərək müvafiq karqo qiymətlərini platformamızda görə bilərlər", - "Qafqazinfo"ya verilən açıqlamada deyilir.

Qeyd edək ki, desə dedikdə bir bağlamanın ümumilikdə ölçüsü (eni, uzunluğu) nəzərdə tutulur.

Sahibə Qafarova sabah Simonyanla görüşəcək

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyanla növbəti dəfə görüşəcək. Məlumatı Ermənistan parlamentinin mətbuat xidməti yayıb. Görüş mayın 16-da

Cenevrədə baş tutacaq. Bildirilir ki, Ermənistan nümayəndə heyəti mayın 15-18-də Parlament sədrlərinin VI Ümumdünya Konfransının hazırlıq komitəsinin iclasında iştirak etmək üçün Cenevrədə olacaq.

Xatırladaq ki, Parlamentlərarası İttifaqın Cenevrədə keçirilən 148-ci Assambleyası çərçivəsində martın 22-də Azərbaycan və Ermənistan parlamentlərinin sədrləri Sahibə Qafarovanın və Alen Simonyanın ikitərəfli görüşü olub.

Minimum əmək haqqı nə qədər artacaq?

"Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin minimum əmək haqqının artırılması ilə bağlı təkliflərini hazırlayaraq noyabrın 1-dək təqdim edəcəyi gözlənilir. Minimum əmək haqqı sonuncu dəfə 2023-cü ilin yanvar ayında artırılaraq 345 manat olub".

Bunu iqtisadçı deputat Vüqar Bayramov deyib. Deputat bildirib ki, son 5 ildə minimum əmək haqqı 2.7 dəfə artırılıb: "Minimum əmək haqqında yeni artım zamanı iki me-

yardan istifadə oluna bilər. Ötən müddətdə qeydə alınan inflyasiya səviyyəsi və ya həmin dövrdə nominal orta aylıq əmək haqqındakı artım faizi. 2023-cü ildə inflyasiya səviyyəsi 8.8, orta aylıq əmək haqqındakı artım faizi 11.3 faiz olub. Bununla yanaşı, 2024-cü ildə də həm qiymət artımları, həm də nominal orta aylıq əmək haqqının dəyişməsi qeydə alınıb. Kumulativ baxılıqda söhbət daha yüksək rəqəmlərdən getməlidir. Bu o deməkdir

ki, 2023 və 2024-cü illər üzrə meyarların orta cəmi nəzərə alınmaqla minimum əmək haqqında daha yüksək artım reallaşa bilər. Yeni bu halda söhbət ikirəqəmli artımdan gedir. Təbii ki, daha dəqiq rəqəm rəsmi təkliflər təqdim olunduqdan sonra belli olacaq. Bununla belə, minimum əmək haqqındakı artımın 700 mindən çox vətəndaşımızı əhatə edəcəyini nəzərə alsaq, artım faizinin əhəmiyyətini təsəvvür etmək çətin olmaz".

V kurs tələbəsi ABŞ-da 100 min dollarlıq təqaüd qazanıb

Bakı Ali Neft Məktəbinin (BANLM) informasiya təhlükəsizliyi ixtisasının V kurs tələbəsi Əşqin Həsənov ABŞ-ın Mərkəzi Florida Universitetinin birbaşa doktorantura səviyyəsinə qəbul olub.

O, universitetin xüsusi nailiyyəti olan tələbələr üçün nəzərdə tutulan "ORCGS doctoral fellowship" proqramına seçilərək ildə 100 min dollar təqaüd qazanıb.

Bu barədə BANM-dan məlumat verilib.

Əşqin 2019-cu ildə BANM-ə 675 balla daxil olub, Prezident təqaüdüə layiq görülüb. Təhsil aldığı müddətdə akademik göstəriciləri yüksək olub, həmçinin müxtəlif elmi məqalələr hazırlayıb. BANM tələbəsi Azərbaycanda ilk dəfə ən son texnoloji yeniliklərdən sayılan "GraalVM" köməyi ilə "Java" proqramlaşdırma dilinin daxilində "Python" proqramlaşdırma dili kodunu istifadə edib. Bununla "Python" proqramlaşdırma dilinin "Java"da olmayan xüsusiyyətləri ilə "Java" proqramlaşdırma dilinin "Python"da olmayan xüsusiyyətlərini birləşdirib və nəticə uğurlu olub. Bu tətbiq dünya miqyasında da sadəcə bir neçə layihədə mövcuddur.

Cavid Qurbanovun oğlu öz istəyi ilə işdən çıxdı

Baş Prokurorluqda yeni kadr dəyişikliyi olub.

Manşet.az xəbər verir ki, müvafiq əmrə Baş Prokurorluğun Cinayət təqibindən kənar icraat idarəsinin rəis müavini Şəmsir Şəmsirli öz istəyi ilə ərizə yazaraq vəzifəsindən ayrılıb.

Baş prokuror Kamran Əliyevin digər əmri ilə həmin vəzifəyə baş ədliyyə müşaviri Əsəd Əliyev təyin edilib. Əsəd Əliyev bundan əvvəl adlıçəkilən idarədə böyük prokuror vəzifəsində çalışıb.

Qeyd edək ki, Şəmsir Şəmsirli rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Cavid Qurbanovun oğludur.

Mayın sonuna qədər Şuşaya necə nəfər qayıdacaq?

"May ayının sonu, iyun ayının əvvəllərinə qədər Şuşaya 370 ailənin, 1 450 nəfərin köçürülməsi planlaşdırılır. Bundan sonra da mərhələli şəkildə köç davam edəcək və bundan sonra hər bir şuşalı öz doğma torpağında şad-xürrəm yaşayacaq". Bunu Şuşa Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Vüsalə Fətəliyeva deyib.

Qeyd edək ki, mayın 14-də növbəti köç karvanı Şuşa şəhərinə yola salınıb. Bu mərhələdə daha 38 ailə (136 nəfər) öz doğma yurduna köçürülüb.

Məmmədyyarov ABŞ-da evi hansı pula alıb?

"Siz hesab edirsiniz ki, mən Nyu-Yorkdakı evi əmək haqqımdan qənaət edərək almışam? Ancaq maaşla dolanmışam?"

Yeniavaz.com xəbər verir ki, bunu sabiq xarici işlər naziri Elmar Məmmədyyarov İTV-də yayımlanan "Persona" verilişində verdiyi müsahibəsində deyib.

O, aparıcının "Düşünürəm ki, nazir maaşı Nyu-Yorkda mənzil almağa çatdırmazdı. Mənim bildiyim qədər, sizin biznesiniz yoxdur" fikrinə cavab olaraq deyib: "Rəsmi olaraq biznesim yoxdur. Təbii ki, mənəm də bir normal insan kimi bankda vəsaitim və investisiyalarım var".

Sabiq nazir hansı biznes ilə məşğul olduğu barədə suala cavab vermək istəməyib: "Mən bu suala cavab vermək istəməzdim. Çox şəxsi xarakterli sualdır. İnanın mənə, iki oğlum üçün evlərin alınmasına Amerika bankları vəsaitlə köçürdüyüm pullar barədə mənə, yalan olmasın, çəkisi 2 kiloqrama yaxın yazışmalar var. Onlar hər bir senti, hər bir dolları yoxlayırlar. Bu pullar təmiz olmalıdır. Əgər bank bu transaksiyaya icazə versə, deməli, orada kölgə kapitalından söz ola bilməz və bu pullar tamamilə "ağ pul"lardır".

Ötən həftə Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanı general-leytenant Ramiz Tahirov yaş həddi ilə əlaqədar xidmətdən azad edilib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev müdafiə nazirinin müavini hərbi xidmətdə olmağın son yaş həddi nəzərə alınmaqla ehtiyata buraxılması barədə sərəncam imzalayıb.

"Yeni Müsavat" qeyd edir ki, Ramiz Tahirov 2014-cü ildə Prezidentin sərəncamı ilə müdafiə nazirinin müavini - Hərbi Hava Qüvvələrinin Komandanı vəzifəsinə təyin olunub. Ramiz Tahirov 1966-cı ildə Rusiya Federasiyasının Vladıqafqaz şəhərində anadan olub. 1983-cü ildə Cənub Naxçıvanski adına Hərbi Liseyi, 1988-ci ildə Kiyev Ali Hərbi Zenit-Raket Mühəndislik Məktəbini fərqlənmə ilə, 2006-cı ildə Dövlət İdarəçilik Akademiyasını və 2023-cü ildə isə Milli Müdafiə Universitetinin Hərbi İdarəetmə İnstitutunu fərqlənmə ilə bitirib. 2002-2013-cü illərdə Prezidentin müdafiə məsələləri üzrə köməkçisinin müavini vəzifəsində işləyib. General Tahirov Azərbaycanın ən səriştəli hərbi mütəxəssislərindən biri hesab olunurdu.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələri strukturuna hava hücumundan müdafiə qüvvələri də daxildir. Azərbaycan regionunda maddi-texniki imkanlar baxımından yüksək və ən çox döyüş təyyarəsi olan ölkə sayılır. 2012-ci ilin məlumatına görə, 8.000 nəfər personalın xidmət etdiyi Azərbaycan HHQ arsenalına 200-ə yaxın döyüş təyyarəsi, 160-a yaxın zərbə helikopteri, həmçinin 46 ədəd yardımçı təyyarə və helikopter daxildir. HHQ-nin arsenalında "Aero L-39" təlim-hücumçu, müxtəlif təyinatlı "MiQ-21", "MiQ-29", "Su-24", "Su-25", "İl-76", "An-24", "An-12", "Tu-134A", "Tu-16", "Mi-2", "Mi-8",

Namiq İslamzadə

"Mi-24", "Mi-35M" markalı helikopterlər, həmçinin dünyanın tanınmış şirkətlərinin (Aerostar, Orbiter) istehsalı olan pilotsuz uçuş aparatları var. 2006-cı ildə Ukrayna ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən Azərbaycan bu ölkədən 29 ədəd modernləşdirilmiş "MiQ-29M" döyüş təyyarəsi, həmçinin "Mi-24" helikopterləri alıb. Azərbaycanla Belarus arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq çərçivəsində, Hərbi Hava Qüvvələrimizin "MiQ-29" və "Su-25" döyüş təyyarələri Belarusun "Müdafiə Təşəbbüsləri" müəssisəsi

Hərbi Hava Qüvvələrinin yeni komandanı kim olacaq - iki şanslı...

General-leytenant Ramiz Tahirovun yerinə Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı Namiq İslamzadə və ya "Qarabağ" ordenli polkovnik Elşad Pənahov gətirilə bilər - hərbi mütəxəssis Ramaldanov deyir ki...

tərəfindən hazırlanan "Talisman" Gövdə Müdafiə Kompleksi (GMK) ilə də təchiz edilib.

2017-ci ildən etibarən, Pakistan Azərbaycana təlim məqsədilə Super "Mushshlak" təyyarələrini təhvil verməyə başlayıb. 2020-ci ilin iyununda isə Türkiyədən yeni "Bayraktar-TB-2" alıb.

Bəs Hərbi Hava Qüvvələrinin yeni komanda kim ola bilər? Ehtimallardan biri Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanının müavini polkovnik Elşad Pənahovdur. Elşad Pənahov 2020-ci ilin dekabrında Prezidentin sərəncamı ilə "Qarabağ" ordeni ilə təltif edilib. Hərbi Hava Qüvvələri komandirinin daha bir müavini, general-mayor Namiq İslamzadədir.

Namiq İslamzadə 7 may 1974-cü ildə Bərdənin Yeni Daşkənd kəndində anadan olub. 1981-1988-ci illərdə Bakı şəhəri Hövsan qəsəbəsinə 76 nömrəli orta məktəbində, 1988-1991-ci illərdə isə Cənub Naxçıvanski adına Hərbi Liseydə oxumuşdur. 1991-ci ildə Minsk Ali Hərbi Siyasi Ümumqoşun məktəbinə qəbul olunub, 1992-ci ilin aprel ayına qədər həmin mək-

neral-mayor ali hərbi rütbəsi verilib. 2020-ci ilin dekabrında Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı adına layiq görülüb.

Hərbi Hava Qüvvələrinin Komandanlığının rəisi isə polkovnik Elçin Ahunovdur.

Qeyd edək ki, iki gün əvvəl müdafiə nazirinə yeni müavin - Şəxsi Heyət Baş İdarəsinə yeni rəis təyin olunub. Müşfiq Məmmədov bu təyinat qədər Azərbaycanın Türkiyədəki hərbi attaşesi olub. Bu vəzifə general-mayor Müşfiq Məmmədova həvalə olunub. İdarənin əvvəlki rəisi hazırda Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisi olan Kərim Vəliyev idi.

Polkovnik Şair Ramaldanovun "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, komandanlar daimi deyil: "Bütün vəzifəli şəxslər təqaüdə göndərilə və ya xidmət yerini dəyişə bilər. Ona görə daimi heç nə yoxdur. Təqaüdə göndərilən komandanın da xidmətləri olub və Vətən müharibəsində Hərbi Hava Qüvvələrimiz öz döyüş gücünü nümayiş etdiriblər. Eyni zamanda HHQ-nin general-mayoru Namiq İslamzadə Vətən Müharibəsi Qəhrəmanı adı ilə təltif olunub. Ümumiyyətlə, Hərbi Hava Qüvvələrinin inkişafı daim

Elşad Pənahov

prezidentin diqqətindədir. Bizim Pakistanla olan təyyarələrin alınması üzrə müqavilələr var. Pakistanın təlim təyyarələri 44 günlük müharibəyə qədər artıq alınmışdı. Yeni Hərbi Hava Qüvvələrinin inkişafı üçün həmişə böyük işlər görülüb". **Polkovnik bu gün hava hücumundan müdafiə sistemlərinin təzələndiyini, Vətən müharibəsinə qədər Belarusla müqavilələr imzalandığını da yada salıb:** "Belarus mütəxəssisləri xeyli işlər görüblər. Bizim ali məktəblərdə hərbi hava qüvvələri üçün kadrlar hazırlanı

və onların peşəkarlığının artırılması istiqamətində müasir trenajorlar mövcuddur. Həmçinin onlar daim uçuşlar həyata keçirirlər, pilotlarımız qarşı Türkiyədən olan həmkarları ilə birgə təlimlərdə iştirak edirlər. O baxımdan deyərdim ki, HHQ mütəxəssislərimiz yüksək peşəkarlığı ilə seçilir. Hazırda pilotsuz uçuş aparatları da istehsal olunur və müdafiə sənayesində bununla bağlı işlər görülür, bu sahədə kadrlar yetişdirilir. Bizim bu məsələdə İsrail və Türkiyə ilə sıx əməkdaşlığımız var. Bir sözlə, Azərbaycanın hava məkanını qorumağa tam şəkil-

Azərbaycanda da müdafiə naziri mülki şəxs ola bilər

Nazirin hərbi və ya mülki şəxs olması məsələsi ölkə qanunvericiliyi və hərbi doktrinasında orduya verilən vəzifələrlə bir-bəşə bağlıdır. Avropa, ümumiyyətlə, NATO təcrübəsinə nəzər saldıqımız zaman bir çox ölkələrdə mülki sistemdə fəaliyyət göstərən qadınların da müdafiə naziri təyin edilməsi təcrübəsinin olduğunu görə bilərik.

Bu sözləri Axar.az-a açıqlamasında hərbi ekspert Ədalət Verdiyev Vladimir Putinin müdafiə naziri postuna mülki şəxsi (iqtisadçı alim Andrey Belousovu) təyin etməsi və bu NATO təcrübəsinin Azərbaycanda da mümkün tətbiqi haqda danışarkən deyib.

Ekspert Türkiyənin ordu modelinə keçən Azərbaycanda da təcridən belə islahatların keçirilməsinin mümkün olduğunu bildirib: "Müdafiə naziri vəzifəsinə mülki şəxsin təyin olunması silahlı qüvvələri təminat, təchizat, tender, satınalmalar kimi böyük vəsaitlərin dövr etdiyi proseslərdən kənarda saxlamaq məqsədi daşıyır. Nazir birbaşa ordunun təchizatı, maliyyələşməsi və s. məsələlərlə məşğul olur. Belə addımlar Türkiyədə atılıb. Əgər biz də Türkiyə ordu modelinə keçiriksə, gələcəkdə zərurət yarandıqı halda analoji addımlar Azərbaycanda da atıla bilər. Amma bu, yalnız Ali Baş Komandan İlham Əliyevin səlahiyyətlərinə daxildir. Sözügedən proses müvafiq qanunvericilik aktlarında dəyişiklikləri zəruri edir. Bununla Baş Qərargahın daha çox döyüş tapşırıqları ilə məşğul olmasına şərait yaratmaq və Silahlı Qüvvələrin üzərinə düşən iqtisadi yükü kifayət qədər azaltmaq mümkündür".

Hərbi xidmətə çağırışla bağlı yeni qərar

Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışı üzrə Mərkəzi Çağırış Komissiyasının tərkibi genişləndirilib.

Baş nazir Əli Əsədov bununla bağlı müvafiq qərar imzalayıb.

Qərarla komissiyanın üzvləri sırasına "xarici işlər nazirinin müavini, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti rəisinin müavini" əlavə edilib.

qaçıraraq Azərbaycan Ordusuna getirir. Bununla da Azərbaycan HHQ ilk qıncı təyyarəni arsenalına qəbul edib. Az sonra "Nasosnı" - indiki Hacı Zeynalabdin Tağıyev hərbi aviasiya alayının komandiri, polkovnik Vladimir Kravtsov (Azərbaycan HHQ-nin ilk komandanı) və Dəllər aerodromunda xidmət edən polkovnik-leytenant Aleksandr Pleşin səyləri nəticəsində bu bazalardakı sovet aviasiyasına məxsus təy-

yarələr Azərbaycan Ordusunun tabeçiliyinə verilib. 1992-ci ildən Azərbaycanda HHQ ilə bağlı islahatlar dövrü başlanıb. Həmin il bu qurumun strukturu milliləşdirilib. General-mayor Rail Rzayev HHQ-nin komandanı təyin edilib. Bir qədər sonra HHQ Hava Hücumundan Müdafiə Qoşunları ilə birləşdirilib. 2014-cü ildən komandan Ramiz Tahirov idi.

✉ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

Minsk Qrupu və onunla əlaqədar təsisatlar ləğv edilməlidir

Prezident İlham Əliyev ATƏT sədri ilə görüşdə daha nələr dedi...

“ATƏT-in Minsk Qrupu və onunla əlaqədar olan bütün təsisatların ləğv edilməsinin vaxtıdır”.

Bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mayın 14-də ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri, Maltanın xarici, Avropa işləri və ticarət naziri İan Borqun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edərkən deyib.

Dövlət başçısı qeyd edib ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün və torpaqlarımızın işğalının nəticələrinin aradan qaldırılması ATƏT-in yaranmasından bu təsisatın gündəliyində olmasına baxmayaraq, nə bu təşkilat, nə də ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrlik mexanizmi münasibətin nəticələrinin aradan qaldırılması, Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad edilməsi, məcburi köçkünlərin geri qayıtmaları üçün heç nə etməmişdir. Bu illər ərzində ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrliyi tərəfindən aparılan danışıqlar prosesi də Azərbaycan ərazilərinin işğalının davam etdirilməsinə xidmət göstərmişdir.

Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, Azərbaycan öz iradəsi və gücü hesabına beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə, BMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin edərək, işğala son qoyub.

Artıq Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin tarixdə qaldığını və mövcud olmadığını deyən dövlət başçısı qeyd etdi ki, buna görə ATƏT-in Minsk Qrupu və onunla əlaqədar olan bütün təsisatların ləğv edilməsinin vaxtıdır. Azərbaycan tərəfi bu məsələni qaldıraraq Ermənistan tərəfinin də buna razı olmaması üçün hər hansı bir səbəb görmür.

Görüşdə ATƏT çərçivəsində nəqliyyat bağlantıları məsələlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

İan Borq ölkəsinin kiçik ada dövlətləri və inkişaf etməkdə olan dövlətlər konsepsiyasını yaxından dəstəklədiyini və bu ölkələrin Avropa İttifaqı ilə əlaqələrinin inkişafına daim dəstək verdiyini diqqətə çatdırıb. O, Azərbaycanın COP29-a sədrlik etdiyini nəzərə alaraq bu mövzuda da ölkəmizlə əməkdaşlığa hazır olduğunu bildirib.

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, ölkəmizin COP29-a sədrliyi çərçivəsində kiçik ada dövlətləri və inkişaf etməkdə olan dövlətlər mövzusu Azərbaycanın prioritetlərindən biri olacaq. Bu xüsusda Azərbaycanın da Malta ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduğu ifadə edilib.

Mayın 13-də İrəvanda olan ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri, Malta Respublikasının xarici işlər, Avropa işləri və ticarət naziri Yan Borqqa Qarabağdan köçmüş ermənilər adından məktub təqdim edilib.

“Artsax xalqının tələb və ümidlərini əks etdirən məktub” xarici işlər naziri Ararat Mirzoyana da verilib. Bildirilir ki, məktubda “artsax xalqının öz vətənlərinə qayıtmaq istədiyi” əks olunub.

“ATƏT artsax məsələsini bağlayıbmı? ATƏT erməni əhalinin geri dönüşünü necə təşəvvür edir?” kimi təxribatçı suallara cavab olaraq Yan Borq qeyd edib ki, rəhbərlik etdiyi qurum iştirak etmədiyi prosesə daxil ola bilməz və hər iki ölkənin mövqeyinə hörmətlə yanaşır. Erməni mediası bu cavabdan əlbəttə ki, narazı qalıb. ATƏT sədri birbaşa cavabdan yayınmaqla 30 il mənasız vasitəçi olan

Minsk Qrupunu “dəfn edib”.

Mətbuat konfransında Yan Borqdan ittihamedic tonda iddia olunub ki, Bakı guya ATƏT platformasından Qərbi Azərbaycan qaçqınlarının problemini gündəliyə gətirməyə çalışır və Malta da dolayısı ilə “Ermənistanı qarşı ərazi iddialarını təbliğ etmək üçün” dəstək verir. Cavabında maltalı nazir əmin edib ki, Maltanın ATƏT-dəki sədrliyi “çox şəffaf və dürüstdür” və təmsil etdiyi dövlət də hərtərəfli sülhə nail olmaqda Ermənistan və Azərbaycana kömək etmək niyyətindədir. Sərhədlərin delimitasiyası ilə bağlı suala cavab verən Borq pro-

ATƏT sədri erməniləri məyus etdi, şantaja keçdilər

Yan Borqqa Qarabağdan köçmüş ermənilər adından məktub təqdim edilib; quruma sədrlik edənə açıqlamalarından narazı qalanlar onu Maltanın Qərbi Azərbaycan məsələsində mövqeyinə görə ittiham etmək istəyiblər

sesi konstruktiv qiymətləndirib, lakin daha dolğun fikir bildirməkdən imtina edərək, prosesin ikitərəfli olduğunu, ATƏT-in bu prosesə qarışmadığını bildirib.

Politoloq Rəşad Bayramov hesab edir ki, Yan Borqun Ermənistan səfəri zamanı ona ünvanlanmış suallar təsadüfi deyildi: “Bu suallar faktiki olaraq Ermənistanın rəsmi mövqeyini ifadə edir. Yəni başqa sözlə, Ermənistanın davamlı olaraq beynəlxalq qurumlardan istədiyi - Qərbi Azərbaycana qayıdış məsələsinin gündəmdən çıxarılması, sərhədlərin Almatı Bəyannaməsi əsasında bütün delimitasiya prosesinə şamil olunması, ermənilərin Qarabağa qayıtmaları üçün hansısa təhlükəsizlik zəmanəti kimi məsələlər indi ayrı-ayrı jurnalistlər vasitəsilə dilə gətirilir.

Borqun ATƏT-in ikitərəfli əsasda danışıqlara sadıqlığı, Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişinin imzalanmasının zəruriliyi barədə kifayət qədər adekvat bəyanatlarını təbii ki, müsbət qiymətləndirmək olar. Birincisi ona görə ki, “ATƏT artsax məsələsini bağlayıbmı? ATƏT erməni əhalinin geri dönüşünü necə təşəvvür edir?” kimi suallara “ATƏT iştirak etmədiyi prosesə daxil ola bilməz” cavabı verməklə faktiki olaraq ATƏT-in proseslərdən kənar dayandığını və Qarabağ məsələsi ilə bağlı 30 illik fəaliyyətinin səmərəsiz olduğunu etiraf edib. Bu

həm də ATƏT-in Minsk Qrupu və onunla əlaqədar olan bütün təsisatların ləğv edilməsi gerçəkliyini də ortaya qoyur. İkincisi, ATƏT-in ikitərəfli əsasda danışıqlara sadıqlığı ilə bağlı bəyanat həm də Azərbaycanın vasitəçi olmadan danışıqlar formulu ilə üst-üstə düşür və Yan Borqun bu mövqeyi təkcə erməniləri başından etmək yox, həm də Azərbaycanla anlaşmağın vacibliyinə yönəlmiş mövqə baxımından da müsbətdir.

ATƏT sədrinin delimitasiya prosesi ilə bağlı, yəni Ermənistanın prosesin yalnız Alma-Ata bəyannaməsi əsasında aparılmasını istəməsi ilə bağlı mövqeyi də kifayət qədər aydın oldu. Və bu proses ikitərəfli qaydada müzakirə olunur deməklə ATƏT-in Almatı Bəyannaməsi ilə bağlı Azərbaycanı təzyiq etmək niyyətində olmadığını nümayiş etdirdi.

Yan Borqun cavablarında vacib məqamlardan biri də şübhəsiz ki, Qərbi Azərbaycan məsələsi oldu. Maltanı da Qərbi Azərbaycan məsələsini gündəmə gətirməklə, Azərbaycana dəstək verməkdə günahlandıraraq jurnalistə ATƏT sədrinin “Malta ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri kimi şəffaf və dürüstdür. Biz Ermənistanı və Azərbaycanı hərtərəfli sülh sazişinin əldə edilməsi üçün dəstəkləyəcəyik” cavabı əslində “Həqiqi, davamlı və hərtərəfli sülh istəyirsinizsə, Qarabağ ermənilərinin qayıdışı məsələsi ilə yanaşı qərbi azərbaycanlıların da qayıdışını qəbul

etməlisiniz” anlamını daşıyır ki, bu da tamamilə düzgün mövqedir.

Amma təəssüf ki, Yan Borqun bu şəkildə realıqdan çıxış edərək sərgilədiyi müsbət mövqə bütövlükdə Avropa institutları tərəfindən sərgilənmir. Avropa institutlarının ayrı-ayrı vaxtlarda Azərbaycan əleyhinə qəbul etdiyi qətnəmə və bəyanatlar bunun bariz sübutudur.”

Siyasi şərhçi Əli Orucov qeyd etdi ki, ATƏT Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin dinc yolla həlli barədə üzərinə götürdüyü vasitəçilik missiyasını həyata keçirmədi: “44 günlük müharibə zamanı ATƏT-in Minsk Qrupunun əsl siması çıpaqlığı ilə ortaya çıxdı. Xüsusən də Fransa əsl mahiyyətini pərdəyə bilməyərək, işğalçının vəkili funksiyasını icra etməyə başladı. ABŞ-ın və Rusiyanın ATƏT-i yenidən döviyyəyə gətirmək cəhdləri də uğursuz alındı. Çünki ATƏT-in keçmiş Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı uğursuz fəaliyyəti müharibədən sonra hər hansı bir prosesə faydası yox, zərərli deyəcəkdi. Bu baxımdan da Prezident İlham Əliyevin ATƏT Minsk Qrupu barədə söylədikləri realığa söykənirdi və haqlı olaraq da “cəhənnəmə” göndərildi. Xatırladım ki, tarixi zəfərdən sonra Ermənistan Paris və Vaşinqton, Moskva vasitəsilə Bakıya təzyiq göstərərək müharibədən sonrakı proseslərə hansısa formada

kənar gücləri cəlb etməyə çalışırdı. Lakin rəsmi Bakının iradəsi və qəti mövqeyi nəticəsində “beynəlxalq təhlükəsizlik qarantıyası” kimi uydurma mexanizmlərə imkan verilmədi. Ermənistan baxmayaraq ki, son dövrlər Azərbaycanla normalaşma prosesində vasitəçisiz müəyyən addımlar atır. Qazağın işğal altında qalan 4 kəndini qaytarıb, delimitasiya və demarkasiya, həmçinin digər məsələlərdə pozitiv yanaşma sərgiləyir. Digər tərəfdən isə ATƏT, Avropa Birliyi və yaxud ayrıca olaraq Fransanı danışıqlara gətirməyə can atır. Məqsəd nizamlanmanı pozmaq, yaxud ləngitmək, vaxt qazanmaqdır. Ermənilər məqsədlərinə çatmaq üçün hər cür vasitəni, terroru, şantajı, rüşvətlə ələ almağı, satqıncılığı məqbul sayıblar. Bir müddət Moskvanı şantaj etdilər, bundan bir nəticə hasil olmayanda indi də Qərbi şantaj etməyə başlayıblar. Ermənilər hələ də anlamaq istəmir ki, “artsax” adlı dövlət heç vaxt olmayıb və bundan sonra da olmayacaq. O ki qaldı Qarabağ iqtisadi rayonundan Ermənistanla könüllü köç məsələsinə, mən onların geri qayıdacağını zənn etmirəm. Onlar zənn oranın aborigen xalqı deyil, Azərbaycanın Rusiyaya ilhaqından sonra İrəvandan və başqa yerlərdən köçürülənlər. Qərbi Azərbaycan, indiki Ermənistan azərbaycanlıların tarixi torpaqlarıdır və yüz minlərlə yerli əhali silah gücünə qovulub. Onların öz tarixi yurd-yuvalarına dönməsi doğul hüquqlarıdır və bu hüquqlar bərpa olunmalıdır. Müharibədən sonrakı reallıqlarla Qərb də tədricən barışmağa məcburdur. Artıq bir gerçəyi anlamaqdadırlar ki, Qərb institutlarının, o cümlədən ATƏT-in Azərbaycan-Ermənistan, Ermənistan-Türkiyə arasında münasibətlərin qurulmasında yeri və rolu yoxdur. ATƏT-in fəaliyyətdə olan maltalı sədri Yan Borqun Ermənistanı verdiyi cavablarla erməniləri məyus etməsi bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan dikte edən tərəfdir və rəsmi Bakının mövqeyi ilə hesablaşırlar. Söhbət ondan gedir ki, ermənilər hansı vasitəyə əl atırlarsa atırlar, bu, Bakının qətiyyətli və prinsipal mövqeyinə təsir göstərmir. Qərb də Azərbaycanla münasibətləri ermənilərin uydurma iddialarına və utopiyalarına görə pozmaq. Ermənilərin özləri Azərbaycanın suverenliyi altında dinc yaşamaq, cəmiyyətə reintegrasiya olunmaq şanslarını birdəfəlik itirtilir”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Prezident Vladimir Putin hökumətdə bəzi dəyişikliklər etsə də, Sergey Lavrovu yenidən Rusiyanın xarici işlər naziri postunda saxlamağa qərar verdi. Lavrov səbəb olmasa, daha 7 il Rusiyanın baş diplomatı kimi fəaliyyətini davam etdirəcək.

Lavrov 21 mart 1950-ci ildə Moskvada anadan olub və 2004-cü ildə Rusiyanın xarici işlər naziri vəzifəsində çalışmağa başlayıb. Atasını Tiflisdə doğulmuş ermənidir (Kələntəryan). İngilis və fransız dillərini mükəmməl bilir. 1972-ci ildə Moskva Universitetinin Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunu bitirib. 1972-ci ildə SSRİ-nin Şri-Lanka səfirliyində işləməyə başlayıb. 1976-1981-ci illərdə SSRİ Xarici İşlər Nazirliyinin Beynəlxalq təşkilatlar şöbəsində işləyib. 1981-1988-ci illərdə SSRİ-nin BMT yanında Daimi Nümayəndəliyinin 1-ci katibi vəzifəsində çalışıb. 1988-1990-cı illərdə SSRİ Xarici İşlər Nazirliyinin Beynəlxalq iqtisadi əlaqələr idarəsinin rəis müavini vəzifəsində çalışıb. 1990-1992-ci illərdə

Qərarların qəbulunda böyük rolu olmadığı düşünülərsə də, Rusiyanın tezislərini dünyaya məhz o təqdim edir. Lavrovun bu vəzifədə belə uzun müddət qalması Putinin köhnə kadrlara olduqca çox güvəndiyinin daha bir sübutudur. Uzun illər Lavrova Azərbaycanca münasibət birmənalı olmayıb. Hətta Rusiyadakı anti-Azərbaycan qüvvələrinin arxasında Lavrovun dayandığı haqda iddialar da vardı. Rusiya ermənilərə pulsuz olaraq çox böyük məbləğdə KTMT adı altında modern silahların ötürülməsinin bilavasitə xarici işlər naziri Sergey Lavrovun - Kələntəryanın dəstəyi ilə həyata keçirildiyi deyilirdi. Lavrov açıq-aşkar öz milli mənşəyi ilə fəxrle danışır, atasının Kələntəryan soyadını daşdığını qürurla dilə gətirirdi.

2020-ci ildə Azərbaycanın qələbəsi ilə bitən müharibədən sonra Lavrovun da üslubunda dəyişikliklər baş verdi. İndi Lavrov Ermənistanla hədə dilində danışmağa üstünlük verir ki, bu da erməniləri bərk qıcıqlandırır. Putin müdafiə naziri və Təhlükəsiz-

Lavrov-Kələntəryanın 20 illik vəzifə sirri

Putinin yeni prezidentlik dönəmində də Rusiyanın baş diplomatı işini davam etdirəcək; uzun illər anti-Azərbaycan qüvvələrin arxasında Lavrovun dayandığı haqda iddialar vardı; **Tofiq Zülfüqarov**: "Onun yerində başqası da olsaydı..."

nazirindən bacarıq olsa belə, yenə də Rusiya tam izolyasiya edilib. Bu gün müharibəyə görə Qərb ölkələri, o cümlədən Çin və Hindistan da Moskvanı tənqid edir. Ona görə indiki şəraitdə diplomatın bacarığından, peşəkarlığından danışmaq yersizdir. Onun yerində başqası da olsaydı, heç nəyi dəyişə bilməyəcəkdi. Bu, şəxsiyyətdən, bilikdən asılı deyil. Hazırda Rusiya elə izolyasiya olunub ki, xarici işlər nazirinin professionalığı üçüncü dərəcəli m-

lərinə görə, Putin təkcə onu vəzifədə saxlamadı, demək olar ki, kabinetdə xüsusi dəyişikliyə getmədi. Bununla belə, Q.Hüseynlinin fikrincə, Rusiyanın xarici siyasəti "donub". Bunu Ukrayna müharibəsi ilə əlaqələndirən politoloq xatırlayır ki, vaxtilə XİN başçısı beynəlxalq platformalarda çıxışlar edirdi, indi isə Rusiya izqoy vəziyyətə salınıb: "Sanksiyalar səbəbindən Rusiyanın xarici siyasəti Avropadan qopub. İndi Lavrov Afrika ölkələrinə, Şərq dövlətlərinə səfərlər edə bilir. Ona görə Moskvanın xarici siyasətində Qərb qütbu yoxdur. Bu da uzun müddət belə davam edəcək. Rusiyanın xarici siyasətinin çoxşaxəli olması üçün sanksiyalar ləğv olunmalıdır. Rusiya isə diplomatiyada müdafiə strategiyasına keçib və bəzi ölkələrin dəstəyi ilə sanksiyalardan yayınmağa çalışır. Buna xarici siyasət demək olarsa, o zaman Rusiyanın yeni xarici siyasəti adlana bilər".

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədovanın fikrincə, Putin komandasına etibar edir və bu heyətlə Qərblə "soyuq müharibə"ni davam etdirməkdə ısrarlıdır. Onun dediyinə görə, Lavrov etibarlı fiqurdur və son 20 ildə sabit bir diplomat kimi fərqlənib: "Amma Rusiya özünə qapanır və müttəfiq olduğu ölkələrdən güc almağa çalışır. Halbuki Rusiyanın ən böyük bazarı Avropa idi. İndi də rus enerji məhsulları Qərb bazarlarına gedir, amma əvvəlki həcmdə deyil. Kömür, qızıl sata bilmir, qaz alışı azaldılıb. Məncə, Lavrov istəməzdi ki, ölkəsi belə situasiya ilə üzləşsin. Düzdür, Rusiyanın

Putin Prezident Administrasiyası rəhbərini vəzifədə saxladı

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Kremlə bir sıra təyinatlarla bağlı qərar imzalayıb.

Bu barədə Kreml məlumat yayıb. Anton Vayno - Prezident Administrasiyasının rəhbəri, Aleksey Qromov - Prezident Administrasiyası rəhbərinin birinci müavini, Sergey Kiriyeenko - Prezident Administrasiyası rəhbərinin birinci müavini, Dmitri Kozak - Prezident Administrasiyası rəhbərinin müavini, Maqomedşalam Maqomedov - Prezident Administrasiyası rəhbərinin müavini, Vladimir Ostrovenko - Prezident Administrasiyası rəhbərinin müavini, Dmitri Peskov - Prezident Administrasiyası rəhbərinin müavini - Rusiya Federasiyası Prezidentinin mətbuat katibi. Kremləndən yayılan məlumata görə, həmçinin Maksim Oreşkin prezident administrasiyası rəhbərinin müavini təyin edilib. Qeyd edək ki, Anton Vayno bundan əvvəl də Prezident Administrasiyasının rəhbəri idi.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin global problemlər və beynəlxalq təşkilatlar şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışıb. 1992-1994-cü illərdə Rusiya xarici işlər nazirinin müavini vəzifəsində çalışıb. O, 1994-2004-cü illərdə Rusiyanın BMT-dəki daimi nümayəndəsi vəzifəsində çalışıb. Nəhayət, 2004-cü ildə Rusiyanın xarici işlər naziri təyin edilib. 21 may 2012-ci ildə Dmitri Medvedev tərəfindən yenidən eyni vəzifəyə təyin edilib.

lik Şurası postlarında dəyişikliklərə getsə də, xarici siyasət bankında Lavrova üstünlük verdi. Bu, sırf onun təcrübəsi və güvən qazanması ilə bağlıdır, yoxsa bilmədiyimiz başqa səbəblər var?

Sabiq naziri işlər naziri Tofiq Zülfüqarov "Yeni Müsavat"a qeyd etdi ki, hazırda Rusiyanın xarici siyasəti iflic vəziyyətdədir və ölkə izolyasiya edilib: "Hətta bolşevik inqilabından sonra belə təcrid yox idi. Əgər xarici işlər

sələdir". **T.Zülfüqarov qeyd etdi ki, bəlkə XİN başçısı postunda yeni sima olsaydı, canlanma yarana bilərdi:** "Amma Rusiya prezidentinin seçimi belə olub. Hər halda, Rusiya üçün böhranlı vəziyyətdir. İqtisadiyyatından tutmuş digər sahələrə qədər krizis şəraitdədir. Rusiya böhrandan çıxmasa, inkişaf olmayacaq".

Professor Qabil Hüseynli Lavrovu təcrübəli diplomat hesab edir. Onun söz-

Ağ saçlı yeni müdafiə nazirinin üstünlükləri nədir?

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Ukraynada müharibənin şiddətləndiyi bir vaxtda müdafiə nazirini dəyişməyi qərara alıb. O, bir çoxları üçün sürpriz olan və iqtisadiyyat sahəsində peşəkarlaşmış ağ saçlı Andrey Belousovu müdafiə naziri vəzifəsinə gətirib.

Sıfır hərbi təcrübəyə malik olan Belousov iqtisadi bacarıqları ilə yanaşı qayaya dırmanmağı sevməsi və tez-tez pravoslav kilsəsinə getməsi ilə tanınır. Qərbdə onu Ukraynaya qarşı müharibədə müdafiə naziri postunda qərribə bir seçim kimi görürlər.

Lakin bəziləri Belousovu sistem daxilində hərəkət etmək üçün kifayət qədər dəstəyə və bacarığa malik olduğunu düşünür. Bir vaxtlar dövlət üçün böyük şirkətlərdən daha

maliyyə axınlarına, iqtisadi və sənaye planlaşdırmasına nəzarət etməlidir. Əvvəllər Rusiya hakimiyyətində onunla eyni komandada işləyən mənbələr "Reuters" agentliyinə deyib ki, Belousov çox mütəşəkkil, sistemli, sərtidir: "O, hər şeyə nəzarət etməyi xoşlayır". Mənbələrdən biri onu "yansovet" düşüncəli adam adlandırır. Onun özəl sektora çox mənfi təsir göstərdiyini deyənlər də var.

"Belousov dövlətə - dövlətin ali olduğuna və pulun necə xərclənməsinə dövlətin qərar verməsinə inanır. Belousovun çox çətin işi var - yəqin ki, onun orada olması bəzi generalların xoşuna gəlməyəcək", - mənbə

qeyd edib.

Belousov Qərbin sanksiyalarına qarşı yollar tapmalı, inflyasiya ilə mübarizə aparmalı və olduqca sərt iş mühitinin olduğu Müdafiə Nazirliyində işləməli olacaq.

Bəzi müharibə bloqçuları onun bacarıqlarının ordu ilə müdafiə sənayesi arasında endemik korupsiyanın kökünü kəsməyə kömək edəcəyini düşünür, digərləri onun hərbi təcrübəsinin olmamasını bəyənir.

Naməzəd kimi ilk açıqlamasında Belousov əsgərlərin daha yaxşı mənzilə, xəstəxanalara və sosial müavinətlərə ehtiyacı olduğunu söyləyib.

Andrey Belousov

mənilərə muxtariyyətdən danışdı, Qarabağın "statusu"nu gündəmə gətirirdi, bir zamanlar "Lavrov planı" hazırlanmışdı, amma realitələri barışmaq məcburiyyətində qaldı: "Bizim üçün təzadlı açıqlamaları ilə yadda qalan diplomatdır. Amma indi Qarabağa bağlı deyəcəyi nəse qalmayıb və yalnız ikitərəfli əlaqələrin inkişafını müzakirə edə bilərik".

□ **Emil SALAMOĞLU**
"Yeni Müsavat"

İran qəzetindən təxribat kimi yazı

“Farhihteqan”ın iddiasına görə, Azərbaycanda İrana məxsus bir neçə obyektin, o cümlədən “mədəniyyət obyektlərinin” müsadirə edilməsi planlaşdırılır; Azərbaycan Pasdaran rayonunda 20 milyon dollara əmlak alıb?

İranda nəşr olunan gündəlik “Farhihteqan” qəzetinin məlumatına görə, Azərbaycanda İslam Respublikasına məxsus bir neçə obyektin, o cümlədən “mədəniyyət obyektlərinin” müsadirə edilməsi planlaşdırılır. Onların arasında ali dini lider Ayətullah Əli Xameneyinin Azərbaycandakı nümayəndəsi vəzifəsində çalışmış Əli Əkbər Ocaq Nejatın Bakı ofisi də var. Məlumatı Haqqın.az saytı yayıb.

Ofisin özü 2021-ci ildə inqilabını ixrac etmək üçün bağlanıb. Eyni zamanda Nejat Azərbaycanı tərk edib. Qəzet iki ölkə arasında münasibətlərin “pozulmaqda davam etdiyini” yazır və həmçinin qeyd edir ki, Azərbaycanda müsadirə edilməsi planlaşdırılan digər İran obyektləri də var.

Qəzet Azərbaycanın bu yaxınlarda Tehranın nüfuzlu Pasdaran rayonunda daşınmaz əmlak almasını da tənqid edib. İddia olunur ki, söhbət sahəsi üç min kvadratmetrdən çox olan və təxminən 20 milyon dollara başa gələn binadan gedir. Səfirliyə hücumdan sonra Bakının lobbicilik səylərinin nəticəsi kimi xarakterizə edilən bu addımı qəzet “tamamilə mənasız” adlandırır, çünki “Azərbaycan öz fəaliyyətini dayandırmağa və İranın əmlakını müsadirə etməyə davam edir”. Nəşr iddia edir ki, bu obyektlər “diplomatıkdir” və Azərbaycanda onların müsadirə edilməsinə haqq hüququ prosedur olmayıb.

“1991-ci ildə müstəqillik əldə etdikdən sonra İslam

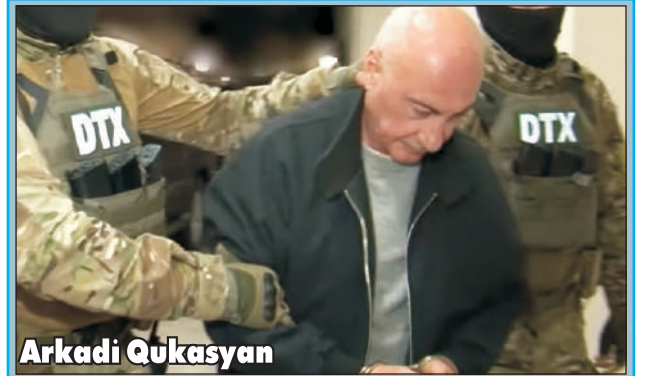
İranın dəstəyi ilə yaradılan Azərbaycan İslam Partiyası dörd ildən sonra hökuməti devirmək və ölkəni İslam Respublikasına çevirmək cəhdi ittihamı ilə buraxılıb. Azərbaycan İranın əzəli düşməni olan İsraildə səfirlik açıdıqdan sonra iki ölkə arasında münasibətlər daha da gərginləşdi. Elə ötən il İranın dəstəyi ilə İsrailin Bakıdakı səfirliyinə edilən hücumun qarşısı alınıb”. Qeyd edək ki, Azərbaycan hüquq-mühafizə orqanları bu yaxınlarda ölkədə İranın çoxsaylı agentlərini həbs edib. O cümlədən bu ölkənin xüsusi xidmət orqanlarının göstərişi ilə müxtəlif terror aktlarını planlaşdıran və həyata keçirməyə cəhd edən qruplar zərərsizləşdirilib. İran xüsusi xidmət orqanlarının nəzarətində olan bu cür qruplar sosial şəbəkələrdə və məscidlərdə Azərbaycanda dünyəvi dövlətin devrilməsi və onun yerində İslam şəriəti əsasında idarə olunan rejimin qurulması çağırışları ilə çıxış edirdilər.

Məlumdur ki, bu fəaliyyəti əlaqələndirmək üçün Əli Əkbər Ocaq Nejatın Bakıdakı “Hüseyniyyə” məscidində yerləşən yuxarıda adıçəkilən ofisindən istifadə edilib. Ofisin bağlanması və Nejatın Azərbaycanı tərk etməsi koronavirus pandemiyasının baş verdiyi vaxta təsadüf edib: rəsmilər bu addımı korantin tədbirləri ilə əsaslandırınblar. Amma ofisin fəaliyyəti hələ də bərpa olunmayıb.

İran qəzetinin “Azərbaycanda İslam Respublikasına məxsus bir neçə obyektin, o cümlədən “mədəniyyət obyektlərinin” müsadirə edilməsinin planlaşdırıldığını yazmasında məqsəd nə ola bilər? İranın Azərbaycanda, Bakıda müsadirə edilməli hansısa obyektlərinin olması mümkün mü? Yoxsa İran qəzetləri ənənəvi anti-Azərbaycan mövqelərini davam etdirmək və sadəcə, aranı qatmaq, münasibətləri daha da korlamaq xəttini davam etdirirlər?

Siyasi ekspert Əli Orucov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, İranın Azərbaycandakı fəaliyyəti heç vaxt yaxın qonşuluq və səmimi dostluq prinsiplərinə uyğun gəlməyib. Rəsmi Tehran “mədəniyyət, humanitar, din” müxtəlif adlar altında Azərbaycanda geniş casus

şəbəkəsi formalaşdırıb ki, bunun da idarə edilməsində ali dini lider Ayətullah Əli Xameneyinin nümayəndəsi vəzifəsində çalışmış Əli Əkbər Ocaq Nejatın Bakı ofisinin xüsusi rolu olub. Təlimatların və göstərişlərin bir çoxu buradan verilib. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycanın xüsusi təhlükəsizlik orqanlarının İranın casus şəbəkəsinə qarşı həyata keçirdiyi geniş əməliyyat zamanı Nejat gecikən İrana qaçıb özünü xilas edə bildi: “Bakı ofisi bağlansa da, mən İran kəşfiyyatına və hakim dairələrinə bağlı gizli hücrələrin qalmasını istisna etmirəm. İranın yetirdiyi və təlim keçdiyi din əbasına bürünmüş onlarla tərəfdarı, əmr qulları fəaliyyətlərini müəyyən qədər məhdudlaşdırsa da, dövlətçiliyimiz üçün ciddi təhlükə olaraq qalırlar. İranın rəsmi dairələrinin nəzarətində olan media qurumları sifarişləri yerinə yetirərək Azərbaycana qarşı qarayaxma və böhtan kampaniyalarının önündə olub. Hətta bəzən bütün əndazələri aşaraq açıq təhqirə, aşağılamalara, şantaj və hədə-qorxuya da əl atıblar. Bunun əvəzində Azərbaycan münasibətlərin zədələnməsindən qaçmağa ça-

Bakıda həbsdə olan erməni separatçı ilə bağlı yeni qərar

Qarabağda qondarma qurumun “prezidenti” olmuş Arkadi Qukasyan barəsində həbs-qətimkan tədbirinin uzadılması ilə bağlı məhkəməyə müraciət olunub. Binaqədi Rayon Məhkəməsində vasitə və ibtidai araşdırmaya prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatına baxılıb.

Təqdimatda Arkadi Qukasyanın irihəcmli cinayət işi üzrə ibtidai istintaq hərəkətlərinin davam etməsi əsas gətirilərək barəsində seçilmiş qətimkan tədbirinin daha bir neçə ay uzadılması istənilib.

Məhkəmə vasitə və təqdimatı təmin edib. Qərara əsasən, A. Qukasyan barəsində həbs-qətimkan tədbirinin müddəti 5 ay uzadılıb.

Bundan başqa, Bakıda həbsdə olan daha bir separatçının həbs müddətinin uzadılması barədə məhkəməyə təqdimat daxil olub.

Xəbirlərdə qeyd edilir ki, Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları Qarabağda qondarma qurumun “prezidentləri” olmuş Arkadi Qukasyan, Bəko Saakyan, Arak Arutyunyan, sabiq “xarici işlər naziri” David Babayan, eləcə də “parlament sədri” David İsxanyan, generalr Lyova Mnatsakanyan, David Manukyan və keçmiş “dövlət naziri” Ruben Vardanyanı həbs edərək Bakıya gətirib. (APA)

liş və humanizm mövqeyindən çıxış edib. İran rejiminin davamlı anti-Azərbaycan siyasətinə tolerantlıq göstərərək, Baxmaya-raq ki, İrandakı səfirliyimizə sifarişli terror hücumu baş verdi, itkilər verdik, amma Bakı yenə də səbrini basdı. Adekvat cavab vermədi. İranın Azərbaycandakı səfirliyinin fəaliyyəti normal iş rejimində, təhlükəsiz şəraitdə çalışdı. Bildiyimə görə, “Farhihteqan” qəzetinin iddia etdiyi kimi, İranın Azərbaycanda “müsadirə ediləcək” heç bir obyekt yoxdur. Obyekt yoxdursa, demək, belə bir plan da yoxdur. Qəzet İslam Partiyasının on ilər öncə qeydiyyatının ləğvi məsələsini də qəsdən indi gündəmə gətirir. İslam Partiyası simasında dini, milli təfriqəçiliyi yayan, İslam radikalizmini təbliğ edən, dünyəvi dövlətçilik prinsiplərinə zidd fəaliyyət göstərən təşkilatlara və qurumlara qahmar çıxır. Halbuki Azərbaycan Konstitusiyasında din dövlətdən ayrılır və dini siyasi təşkilatların dövlət qey-

diyyatına alınması yasaqdır. İran qəzeti bunu bilməmiş deyil. Sadəcə olaraq, qəsdən kimlərsə qızışdırmağa hesablanan məsələni ortaya atır. Şübhə etmirəm ki, belə bir fikrin dövrəyeyə buraxılması məqsədlidir və Azərbaycana qarşı aparılan informasiya müharibəsinin tərkib hissəsidir”.

Əli Orucov hesab edir ki, İran rejimi əməkdaşlığa, münasibətlərin normal məcrada davamına maraqlı olmadığından, ən əsası Azərbaycanı suveren, müstəqil, gülcü bir dövlət kimi qəbul etməyindən münasibətlərin sanki gərginləşməsinə meyillidir. Aparılan siyasətin ana xətti də məhz buradan doğan kinə, küdurətə və inkarçılığa əsaslanır: “Məncə, Bakı Tehran rejiminə adekvat yanaşma sərgiləməli, aşırı humanizmdən qaçmalıdır. Ona görə də İranın daxili casus şəbəkəsinə qarşı da sərt davranmaqdan çəkinməməlidir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Parlament seçkilərinin vaxtı ilə bağlı hələ son qərar yoxdur. Amma buna rəğmən bir neçə partiya seçkilərlə bağlı prosesə hazırlıq aparır. Azərbaycanda sonuncu parlament seçkiləri növbədənənar seçki formasında 9 fevral 2020-ci ildə baş tutub.

Konstitusiyanın 84-cü maddəsinin ikinci bəndində qeyd edilir ki, Milli Məclisin hər çağırışının seçkiləri beş ildən bir noyabr ayının birinci bazar günü keçirilir. Qanunvericiliyə əsasən, bu ilin noyabrında parlament seçkiləri olmalıdır.

Növbəti parlament seçkilərində bir çox partiya liderlərinə seçilmə şansı yaradılacaq. Bu barədə partiya sədrlərindən biri Mia.az-a məlumat verib. Onun sözlərinə görə, əvvəlki seçkilərdən fərqli olaraq bu dəfə başda Müsavat Partiyası olmaqla, bir çox partiya sədrlerini parlamentdə görmək mümkün olacaq: "Əlbəttə, hazırda Milli Məclisdə olan partiya sədrlərindən biri istisna olmaqla, qalanlarına yenə əvvəlki kimi şərait yaradılacaq. Bununla yanaşı, Müsavat lideri kimi İsa Qəmbərdən tutmuş, Pənah Hüseynə qədər çoxuna mandat alma fürsəti veriləcək".

Mənbə Haqq Ədalət Partiyasının sədri Əli İsanova İsa Qəmbər kimi şans tanınıb-tanınmayacağı haqda suala indidən cavab verməyin çətin olduğunu da deyib: "Bilirsiniz ki, İsanov çox iddialıdır. O səbəbdən indidən onun haqda nəse demək çətinidir, ancaq mümkündür..."

"Partiyamızın Siyasi Komitəsi yaxın vaxtda təsdiqləsə, bu ilin parlament seçkisinə Bakının 22 sayılı Nəsimi-Yasamal dairəsindən namizədliyim irəli sürüləcək". Bunu isə **REAL sədri İlqar Məmmədov** bildirib. İlqar Məmmədovun sözlərinə görə, adıçəkilən dairə keçirdiyi üç raund onlayn rəy sorğusu əsasında 6 ən çox məsləhət bilinen dairələr içinə düşüb: "Sonra ərazilər üzrə partiyamızın resursları, həmin dairələrin başqa namizədlərimizə uyğunluğu, eləcə də baş ofisimizə yaxın-uzaq olması nəzərə alındı. Məsafə önəmlidir: rəhbər kimi təkcə öz dairəmə deyil, bütövlükdə partiyanın kampaniyasına cavabdehəm".

Partiya sədri əlavə edib ki, son qərar, hər halda, REAL Siyasi Komitəsinin olacaq: "Qərarımı təsdiqləsə, 22 sayılı Nəsimi-Yasamal dairəsində dəstəyiniz uğrunda yarışacam".

Konstruktiv müxalifət partiyaları arasında isə Milli Məclisə düşmək uğrunda ciddi rəqabət var. Hakimiyyət bu dəfə

onların bir neçəsinə "yaşıl işıq" yandırması mümkün hesab edilir. Bu sırada sonuncu prezident seçkisinə iştirak edən Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri Elşad Musayevin, ləğv edilmiş Liberal Demokrat Partiyasının sabiq sədri Fuad Əliyevin, Azərbaycan Xalq

duğu partiyanın mütləq iştirak etməyi və parlament partiyası statusuna sahiblənməyi hədəflədiyini bildirdi: "Seçkilərin sentyabr ayına qədər keçiriləcəyi iddiası da var. Yəqin ki, yaxın zamanlarda bununla bağlı bir rəsmi qərar da veriləcək. Şübhəsiz ki, növbəti parlament

seçkilərdə iştirak etməyə üstünlük verib: "Çünki Müsavat Partiyasının nizamnaməsində və proqramında yalnız seçkilər vasitəsilə hakimiyyətə gəlmək məsələsi durur. Bizim başqa yolla hakimiyyətə gəlməklə bağlı istəyimiz yoxdur. Ona görə də seçkilərdə iştirak etmək niyyətindəyik. Amma

Əli İsanovun deputat seçkilərində iştirak "əmməsi"

Parlamentdə olmayan partiyalar seçkini gözləyirlər; seçkilərdə kimlərə "yaşıl işıq" yandırıla bilər?

Partiyasının sədri Pənah Hüseynin, AG Partiyasının sədri Tural Abbaslının adlarını çəkmək olar.

Konstitusiyada "ağır cinayətlərə görə məhkum olunmuş şəxslər" in seçkilərdə namizəd olmasına qoyulan qadağa sabiq səhiyyə naziri, Haqq Ədalət Partiyasının sədri Əli İsanovun parlament seçkilərində iştirakına əngəl ola bilərmi?

AMİP sədri, hüquqşünas Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, konstitusiyadakı həmin müddəaya əsasən Əli İsanovun parlament seçkilərində namizəd olaraq iştirakı mümkün deyil: "Neçə ki həmin müddəa aradan qaldırılıb, Əli İsanovun seçkidə namizəd olaraq iştirak edəcəyi istisna olunur. Yalnız o halda iştirak edə bilər ki, bəraət qazansın, məhkumluğu üzərindən tam olaraq götürülsün. Əks halda, hazırkı konstitusiyaya müvafiq olaraq onun parlament seçkilərində namizəd olmasına məhdudiyyət var".

Arzuxan Əlizadə parlament seçkilərində sədri ol-

seçkilərdə ölkədə fəaliyyət göstərən siyasi partiyaların mütləq əksəriyyəti iştirak edəcək. Bütün partiyalar demək olar ki, parlamentdə təmsilçiliyə iddialıdır. O cümlədən Milli İstiqlal Partiyası olaraq biz də növbəti parlament seçkilərində tam gücü ilə iştirak etməyi hədəfləyirik. Parlament partiyası olaraq gələcək fəaliyyətimizin daha məhsuldar ola biləcəyini hesab edirik. Eyni zamanda nəzərə almalıyıq ki, AMİP ölkədə ən geniş beynəlxalq əlaqələrə malik siyasi təşkilatdır. Təmsil olunduğumuz beynəlxalq platformalarda parlament partiyası olaraq iştirakımızın Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya, beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasında əhəmiyyətli rol oynayacağı fikrindəyik. Bu baxımdan da təbii ki, növbəti etapda parlament partiyası olaraq fəaliyyət göstərməyi qarşıma məqsəd qoymuşuq. Güman edirəm və əminəm ki, bu hədəfimizə çatmağımızda problem olmayacaq".

Müsavat Partiyası İcra Aparatının rəhbəri Gülağa Aslanlı isə "Sherg.az"a bildirib ki, Müsavat Partiyası həmişə

seçkilərə qatılmaqda çətinlik çəkirik. Çünki Azərbaycanda seçki mühiti, seçkilər zamanı vacib olan şərtlərə əməl etmək, seçki komissiyalarında müxalifətin nümayəndələrinin iştirakına şərait yaratmaq yoxdur. Gürcüstanda, Ermənistanda və qardaş Türkiyədə olan proporsional seçki sistemi Azərbaycanda mövcud deyil. Bütün bunlara baxmayaraq, Müsavat Partiyası həmişə seçkilərdə iştirak etmək arzusundadır. Biz hər dəfə inanırıq ki, hakimiyyət siyasi iradəsini ortaya qoyaraq seçki komissiyalarından ədalətli seçki keçirməyi tələb edəcək. Eyni zamanda seçkini saxtalaşdıran hər kəs qanuna uyğun cəzalandırılacaq. Əgər bunlar olarsa, şəffaf şəkildə seçkilər keçirmək mümkündür. Biz yenə də seçkilərdə iştirak etməyi düşünürük. Müsavat Partiyası olaraq xüsusi bəyanatla hakimiyyətdən seçki ilə bağlı elementar şərtləri yerinə yetirməyi istəyəcəyik. Azad rəqabət şəraitində seçkilərə getməyə hazırıq".

Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Yaşı 70-i ötmüş deputatlardan kimlər seçkiyə gedir?

Vahid Əhmədov hələlik qərar verməyib, Aqil Abbasa görə seçici kimə səs verəcəksə, o da gəlib parlamentdə oturacaq, bəs Musabəyov?

Növbədənənar parlament seçkilərinin keçirilməsi gündəmdədir. Parlamentdə kimlərin yenicən mandat alacağı, 70 yaşı ötmüş millət vəkiliyələrinin yenidən seçilmək, Milli Məclisdə təmsil olunmaq şansları ilə bağlı açıq suallar var.

Teleqraf.com-un sorğusunda iştirak edən Milli Məclisin 70 yaşı ötmüş deputatları fərqli fikirdədir.

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı erkən parlament seçkilərinin real olmasına diqqət çəkib. Millət vəkiliyə görə, deputat kimi üzərinə düşən vəzifələri uğurla icra edə bilməyənlər kənarda qalacaq: "Hazırda parlamentdə 10 deputat mandatı yeri boşdur. Bu da 10 yeni deputatın gəlməsi deməkdir. Eyni zamanda elə deputatlar var ki, yenidən parlamentə seçilmək istəməzlər və ya belə şansları yoxdur. Beləliklə də təbii proseslər nəticəsində parlamentin tərkibi yenilənir. Yeni çağırışda formalaşacaq Milli Məclisdə də bu istisna edilmir".

Fəzail Ağamalı yenidən parlamentdə yer almaqda maraqlı olduğunu söyləyib: "Belə bir niyyətim var. Qarşıdan gələn parlament seçkilərində də deputatlığa namizədliyimi bir daha irəli sürəcəm. Sağlıq olsa, qeyri-adi bir hadisə baş verməsə, parlament seçkilərində iştirak etmək niyyətindəyəm".

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi üzvü, deputat Vahid Əhmədov seçkilərdə iştirakla bağlı hələlik qərar vermədiyini bildirib. Vahid Əhmədov gənclərin parlamentdə yer almasının tərəfdarı olduğunu söyləyib: "Amma parlamentdə yaşlılara, təcrübəsi olan insanlara da ehtiyac var. Gənclər çalışsalar, seçilsələr onların Milli Məclisdə yer almasında problem yoxdur. Kimin seçilib, kimin qalmasını seçki həll edir. Yaş məsələsinin burada elə də önəmi yoxdur. Kim istəsə seçkiyə qatılacaq, istəməyən də gəlməyəcək. Bu, insanların sağlamlığından, siyasi vəziyyətindən, seçicilərlə olan təmaslardan asılıdır. Parlamentdə indi kifayət qədər gənc deputatlar var. Arasında müsbət fikirdə olduğum şəxslər də kifayət qədərdir. Həyatdır, bu, belə də davam edir. Yeni formalaşacaq parlamentdə yer almağımla bağlı isə hələlik qərar verməmişəm. Amma bunun üzərində işləyirəm. Qərar verəndə biləcəksiniz".

Milli Məclisin Mədəniyyət komitəsinin üzvü deputat Aqil Abbasa görə, seçici kimə səs verəcəksə, o da gəlib parlamentdə yer alacaq: "Mənim də bir deputat kimi parlamentdə yer almağım seçicilərimin istəyi ilə bağlıdır. Qarabağda, seçildiyim dairədə seçicilərlə görüşürəm. Onlar məsləhət bilsə ki, Aqil müəllim yenidən deputat kimi sizi görmək istəyirik, o zaman gəlib namizədliyimi irəli sürəcəm. Seçicilərim deməsə? namizədliyimi verməyəcəm".

Milli Məclisin deputatı Rasim Musabəyov seçkidə iştirakla bağlı heç bir qərar vermədiyini açıqlayıb: "Yaşım da az deyil. Ona görə də bu qərarla bağlı düşünməliyəm. Azərbaycanda pensiya yaşına çatan insanlar ölkə əhalisinin 20 faizini təşkil edir. Onların da bir nümayəndəsinin parlamentdə olması lazımdır. Mən olacam, ayrısı olacaq, bu başqa məsələdir. Amma mütləq şəkildə parlamentdə ağısaqqallara da ehtiyac var".

"Yeni Müsavat"

Akademik köşə yazısı

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Baş nazirin qərarı ilə Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası yenidən təşkil edilir. Adı da dəyişdirilir, bundan sonra Azərbaycan İdman Akademiyası adlanacaq.

Yaxşı qərardır. Yoxsa belə adlar, uzun, mənasız söz birləşmələrindən ibarət rəsmi statuslar ana dilimizi zibilləməkdən başqa heç nəyə yaramır. Sonra nəhaq yerə şikayətlənirik ki, uşaqlar dilimizdə danışa bilmir. Belə ifadələri necə söyləyəsən? “- Harada oxuyursan? - Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasında”. Yox, əşşi, Platon da hər səhər “Gənclik” metrosundan çıxıb dərsə gedir...

Sözgəlişi, bugünlərdə əlimə bir rəsmi məktub keçmişdi. Buyurun, oxuyun, görün xalq necə əziyyət çəkir: “Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Əmlak Məsələləri Dövlət Xidmətinin tabeliyində Daşınmaz Əmlakın Dövlət Kadastrı və Reyestrü publik hüquqi şəxsi Filan sayılı (məktubun çapına icazə almadığım üçün yerin adını açıqlamıram - Z.H.) ərazi idarəsi ixrac neft və qaz boru kəmərlərinin mühafizə və məsləhətləşmə zonasında yerləşən Behmankəsə məxsus mülkiyyətin hüquqi qayda-da dövlət reyestrində qeydiyyatla alınmasına icazə verilməsi üçün Filan nazirliyə müraciət etmişdir”.

Kimsə mənə izah eləsin, bu hansı dildir? Dünya dilləri arasında belə dil varmı? Bəlkə kosmosdan gəlmiş yadplanetlilərin dilidir?

Yeri gəlmişkən, elə idman məktəbimizin adının son, islahata uğramış variantı da əslində uydurmadır. Nəyə görə axı bu ali məktəb məhz “akademiya” adlanmalıdır? Bunu başqa, universitet adlanan ali təhsil obyektlərimizdən fərqləndirən hansı xüsusiyyəti, özəlliyi var? Bəlkə burada hansısa fısıq elmi araşdırmalar aparılır, xəbərimiz yoxdur? Məsələn, təxmin edərim ki, orada “Hüseyn Boltun ayaqlarının razmerinin sürətlə qaçmasına təsiri”, yaxud “Uşağı məşqdə neçə dəfə yerə çırpırsan sağ qalır” kimi mövzularda dissertasiyalar yazılır.

Akademianın təhsil müəssisəsi kimi bir fərqi də kompleks öyrətmə üsulları, təkmilləşdirmə-filan tipli işlər imiş. İdmançıların adlarını yazdırıb diplom aldığı, heç dərsə getmədiyi bir yerdə bunların hansı var? Formal işlərdir. Təklif edərim Kooperasiya Universitetimizə də Harvard, ya da Oksford adı qoyaq. Bazburutlu görünsün.

Ümumiyyətlə, bizdə təhsilin ali pilləsinə dirnaqarası münasibət vardır. Bu yaxında Naxçıvan Dövlət Universitetində də təhsilin dayandırıldığı, oranın yenidən təşkil edəcəyi açıqlandı. Sən demə, vaxtilə bu ali məktəbi yerli xan Vasif Talıbovun ailəsi ələ keçiribmiş. Oğlunu həтта prorektor qoyubmuş. İndi vəzifə ilə yanaşı universitet də itirilib. Sanki universitetlərimiz yolüstü dönerxana, kababçı, nə bilim, çayxanadır. Ondan alırsan, buna verirsən. Bəzən rəhbərindən xoşun gəlir, ümumiyyətlə, bağlayırsan. Belə təhsil kimə lazımdır?

Ən pisi isə odur ki, məktəblərimizdə müəllimlərin təcümeyi-halı ilə maraqlanırsan, məlum olur çoxu bu cür uydurma, qoyun-qoltuqda yetişdirmə universitetlərin məzunlarıdır. Onlar hansı şagirdə, nə öyrədə bilər? Nazirlik attestasiya keçirib işdən çıxaranda da inciylər. Sanki qapalı dövrəyə ilişmişik.

Keçmişdə belə gülmeşəkər universitetlərimizdən biri lap zırlı ad daşıyırdı: Təfəkkür. Guya orada fikir əlindən tər-pənmək mümkün deyildi. Lakin rektoru heç düzgün fikirləşməmişdi, sifariş verib prorektoru öldürmüşdü. Təzəlikcə həmin rektora 14 il 6 ay həbs cəzası verdilər. Məhkəmənin sonunda rektor narazı qalmışdı ki, mənə niyə qatillə eyni cəzanı kəsdi. Həqiqətən, insaf naminə, məhkəmə bir az qərribə cəza kəsmişdi. Sifarişçi, vasitəçi və qətl törədən hər üçü 14 il 6 ay cəza aldı. Keçmiş rektorun özünü təmizə çıxarmaq üçün əsas arqumenti isə belə idi: “Mən demişdim elə vurun qorxsun, şikəst olsun. Bunlar isə vurub öldürüb”. Guya bu, cəzanı yüngülləşdirici hal sayılmalıymış.

Bəlkə oranı vaxtında yenidən qursalar, Təfəkkür Akademiyası adlansa, prorektor indi sağ-salamat idi, rektor da qazamatda yox, öz evində fikrə dalmışdı.

ABŞ-ın Azərbaycandakı səfiri Mark Libbi Şuşaya səfərinin erməniləri qəzəbləndirməsi barədə məlumat vermişdik. Yada sala ki, X platformasının erməni istifadəçiləri amerikalı diplomatı sört tənqid və təhqir edib. Onlar ABŞ-ı ermənilərə xəyanət etməkdə ittiham ediblər.

Fransanın Ermənistan-dakı səfiri Olivye Dekottini isə ötən həftəsonu “AzadlıqRadiosu”nun erməni bürosuna müsahibəsində yenə də Azərbaycanı ittiham edib. Səfir bildirib ki, guya Azərbaycan Ermənistan ərazisinin “böyük hissəsini işğal edib” və o, həmin əraziləri tərk etməlidir. “Fransanın baş naziri bu yaxınlarda bunu xatırladı”, - deyə o bildirib.

Qeyd edək ki, Fransa səfirinin “Ermənistan güzəşt edib” sözləri ənənəvi olaraq Parisin bu nizamnamada tutduğu qərəzli və birtərəfli mövqeyin növbəti təzahürüdür. Ermənistan heç nəyi güzəştə getməyib, əksinə, Azərbaycanın hələ də işğal altında saxladığı 8 kəndindən 4-nü qaytarmağa razılışıb.

Dekottini Fransanın Bakıdakı səfirinin “harada olması” sualına cavabında da “Şuşidə deyil” deyib. Şuşanı “Şuşı” adlandıran gerizəkali səfir bu açıqlaması ilə həm də bu yaxınlarda Şuşaya səfər etmiş ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirinin hərəkətinə öz ələmində ironiya etmiş olub.

Qeyd edək ki, Fransanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Ann Buayon hələ də Şuşa şəhərinə getməkdən imtina edir. Fransa səfirinin Şuşaya getməməsi Ermənistanı dəstəkləyən, Qarabağın Azərbaycanın nəzarətinə keçməsinə Parisin siyasətindən irəli gəlir.

Ann Buayon bu yaxınlarda Bakı ilə Paris arasında münasibətlərin gərginləşməsi fonunda məsləhətləşmələr üçün Parisə çağırılmışdı. Lakin rəsmi Paris sonradan səhvini anlayaraq, səfir Ann Buayonu yenidən Bakıya qaytardı və xanım diplomat hazırda Azərbaycan paytaxtında fəaliyyətini davam etdirməkdədir.

Son olaraq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Şuşa şəhərinin sakinləri ilə görüşdə bu məsələyə toxunub. Prezident “Hansısa səfirin Şuşaya gəlməsi bizə minnət kimi təqdim edilməməlidir. Burada, bu torpaqda söz sahibi bizik. Bizim siyasətimiz beynəlxalq hüquqa və ədalətə əsaslanır” deyib. İlham Əliyev Qarabağ münaqişəsinin həllindəki fəaliyyətinə görə ATƏT-in Minsk Qrupu ölkələrini tənqid edib. “Necə ki sovet dövründə ermənipərəst Qorbaçov və ondan son-

Fransa Ermənistanı mifik işğalla qorxudur

Fransa rəsmilərinin, o cümlədən bu ölkənin səfirinin bəyanatları göstərir ki, Paris Ermənistanı müstəmləkəsi kimi baxır və bunu gizlətmir...

ra Yeltsin bu torpaqları ermənilərə vəd vermişdilər, Fransa da, Amerika da həmçinin. Onlar məsələni həll etmək istəmirdilər. Regional diplomatıyanın böyük oyunçuları - Fransa və Amerika Azərbaycanın mövqeyini nəzərə almaya bilməz. Hansısa səfirin Şuşaya gəlməsi bizə minnət kimi təqdim edilməməlidir. Burada, bu torpaqda söz sahibi bizik. Bizim siyasətimiz beynəlxalq hüquqa və ədalətə əsaslanır”, - deyə İlham Əliyev bildirib.

İrəvandakı səfirin açıqlamasından da görünən budur ki, Fransa Ermənistanı mifik işğalla təhdid etməkdədir, əslində isə Paris özünə yeni erməni koloniyası yaratmaq niyyətindədir...

Deputat Bəhruz Məhərrəmov hesab edir ki, Fransa üçün Ermənistanın maraqları önəmli deyil: “2024-cü il aprel 19-da Azərbaycanla Ermənistan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə razılaşmadan sonra Fransa rəsmilərinin siyasi istəyi Parisin regionda əsl məqsədlərini ifşa etdi. Ermənistan hakimiyyətinin Qazağın dörd kəndinin dinc yolla beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq Azərbaycana qaytarılmasında ehtiva olunan sərhəd razılaşması prosesinin başlandığı vaxt Fransanın prosesi ləngitmək səyləri göstərir ki, Paris üçün Ermənistanın və erməni xalqının maraqları, ümumiyyətlə, önəmli deyil. Çünki sülh üçün yaranmış unikal imkanda əslində Ermənistanın və erməni xalqının maraqları ən qısa zaman-

da Azərbaycanla münasibətlərin normalaşdırılmasını dikte edir. Lakin Fransa regionda özünün neokolonist maraqlarına görə Bakı və İrəvan arasında gərginliyin artmasında nəinki maraqlı görünür, üstəlik, yenidən münaqişənin alovlanması üçün silah-sursat verilməsindən tutmuş revanşist kəsimin maliyyələşdirilməsinə qədər çoxsaylı təxribatçı davranışlar sərgiləyir. Fransa rəsmilərinin, o cümlədən bu ölkənin səfirinin bəyanatları da göstərir ki, Paris Ermənistanı müstəmləkəsi kimi baxır və bunu gizlətmir.

Fransanın Ermənistan-dakı səfiri isə özünü Parisin İrəvandakı canişini kimi aparır. Xüsusən ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirinin Şuşaya səfəri çərçivəsində Fransanın İrəvandakı səfirinin kinayəli bəyanatları fonunda bunu daha aydın formada müşahidə etmək olur. Fransanın Cənubi Qafqazda sülh prosesi-nə maneə olmaq cəhdləri beynəlxalq hüququn dövlətlərinin daxili işinə qarışmama prinsipinə, bu ölkənin Ermənistan-dakı səfirinin təxribatçı fəaliyyəti isə “Diplomatik münasibətlər haqqında” 1961-ci il konvensiyasına köklü şəkildə ziddir. Görünən odur ki, təcavüzkar niyyətlərinin əsiri olan Fransa üçün artıq diplomatik və hüquqi hədlər qalmaq deyil. Lakin realıq ondan ibarətdir ki, Parisin nə istəməsi, yaxud nəyə cəhd etməsi regionda artıq əhəmiyyət kəsb etmir. Təbii ki, biz siyasiyanın nəzarətdən çıxması üçün prosesləri diqqətlə izləyirik və Bakının

mövqeyi də kifayət qədər aydın və adekvatdır. Prezident İlham Əliyev Şuşada birinci yaşayış kompleksinin açılışında sakinlərlə görüşündə çox açıq şəkildə xəbərdarlıq etdi ki, “əgər bu gün yenə də görsək ki, Ermənistan da revanşistlər baş qaldırır, Fransa Ermənistanı öldürücü silahlar verir, o silahların kritik həddə çatmasını görsək, onda bizdən heç kim inciməsin. Hər halda, hər kəs bilir ki, biz nəyə qadirik, Ordumuz nəyə qadirdir və iradəmiz nə qədər möhkəmdir. Heç kim bizim qabağımızda dura bilməz”.

AĞ Partiya başqanının I müavini, siyasi şərhçi Əhəd Məmmədli Fransanın istəklərinə nail olmayacağını söylədi: “Fransa Ermənistan və Gürcüstanı ABŞ-ın razılığını alaraq öz təsir dairəsinə salmaq istəyir. Bu yöndə Paris müəyyən addımlar atıb, müvəffəqiyyətlər əldə edib, amma hələ tam istəyinə nail olmayıb. Belə gedişatla olmayacaq da... Çünki Ermənistan və Gürcüstanda hələ də Rusiyanın güclü təsiri var. Xüsusən də bu güc nümayişi Ermənistan-dadır. Ermənistanın dövlət sərhədlərini rus hərbiçiləri qoruyur. Bircə bu faktor kifayətdir ki, Moskvanın İrəvan üzərində hegemonluğunu göstərsin. Üstəlik, Cənubi Qafqazda müstəqil siyasət aparan Azərbaycan və onun güclü müttəfiqi Türkiyə var. Ona görə də Fransanın işi çox çətinləşir. İstənilən halda bütün gedişatlara Bakı və Ankara nəinki hazır olmalıdır, operativ cavab verməlidir”.

Q Cavanshir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

Erməni mediası Paşinyanın istefa və rəcəyi halda Ermənistanın baş naziri postuna mümkün namizədlərin siyahısını təqdim edib. Təəccüblüsü budur ki, baş nazir postuna keşiş Baqrat Qalstanyan favorit namizədlərdən sayılır.

Qeyd edək ki, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyanın başlıq etdiyi etirazçılar bir neçə günlük 160 kilometrlik yürüşdən sonra, mayın 9-da paytaxt İrəvana daxil olub və etiraz aksiyaları keçirirlər. Qalstanyanın böyük ictimai dəstəyi və qeyd-şərtsiz səlahiyyətinin olması, heç bir siyasi partiyayı təmsil etməməsi üstünlüklərdən biri kimi dəyərləndirilir. Lakin keşişin ikili vətəndaşlığı onun iddia etdiyi vəzifədə təmsil olunmasını əngəlləyə bilər. Digər namizəd isə Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin 3-cü korpusunun keçmiş komandiri, general-mayor Qriqori Xaçaturovdur.

Bu arada, Ermənistanda kilsə ilə Paşinyan hökuməti arasında gərginlik getdikcə artmaqdadır. Keşiş Baqrat Paşinyan da daxil, onun hökumətinin istefasını istəyir. Hələ bir müddət əvvəl Ermənistan mediası hakim partiyada Paşinyanın mümkün varisləri sırasında xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanının adını çəkirdi. Bildirildi ki, Ararat Mirzoyan bütün addımlarını Paşinyanla razılaşdırır, hətta dar dairədə fikir ayrılığını gizlətmir və bir çox mübahisəli məsələlərdə ona müqavimət göstərməyə belə cəhd etmir. Mənbələr bildiriblər ki, Mirzoyan konstitusiyanın dəyişdirilməsinə, Müstəqillik Bəyannaməsinə istinadın aradan qaldırılmasına qarşı olsa da, öz etirazını dilə gətirmir. Qəzet qeyd edir ki, bu ilin əvvəlində keçirdiyi mətbuat konfransında Ararat Mirzoyan konstitusiyanın sülh prosesinin dayanmasına səbəb olub-olmaması ilə bağlı suala cavab verərək konstitusiyanın Azərbaycanın tələbi ilə dəyişdirildiyini rədd edib. Lakin daxili müzakirələrdə "lider" in əleyhinə danışmaqdan qorxur.

Maraqlıdır ki, Rusiyaya bağlılığı şübhə doğurmayan general-mayor Arşak Karapetyanın baş nazirliyə namizədliyi haqda danışılmağa başlanıb. Ermənistanda keçmiş müdafiə naziri Arşak Karapetyan ötən ay yeni partiya yaradıb. Sabiq nazirin partiyası Ümumerməni Cəbhəsi Partiyası adlanır. Karapetyan 2016-cı ilin aprel döyüşlərində yol verdiyi nöqsanlara görə, o vaxtkı prezident Serj Sərkisyanın əmri

İrəvan qaynayır: Paşinyan gedir, general Karapetyan gəlir...

Ermənistandakı "kilsə inqilabı" nə ilə nəticələnenəcək?; revanşçı qüvvələrin hərəkətə keçməsi bu ölkənin varlığını sual altına qoyacaq təhlükəli sonluqla bitə bilər; ekspertlərdən ilginclik təhlillər və proqnozlar

ilə silahlı qüvvələrin kəşfiyyat rəisi vəzifəsindən azad edilib. 2018-ci ildəki hakimiyyət dəyişikliyindən sonra o, 3 il baş nazir Paşinyanın müşaviri işləyib. 2021-ci ildə müdafiə naziri vəzifəsinə təyin edilib. 2022-ci ildə isə nazir vəzifəsindən azad olunub. Ekspertlərimiz prosesləri necə təhlil edir? Ermənistandakı "kilsə inqilabı" nə ilə nəticələnenəcək? Karapetyanın Paşinyanı əvəz edəcəyini güman edirləmi? Yoxsa Nikol hələ uzun müddət müqavimət göstərəcək?

Siyasi şərhçi Elçin Mirzəbəyli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, keşiş Baqrat Nikol Paşinyanın, ola bilsin fərqli qütb tərəfindən meydana atılmış, amma bənzər siyasi texnologiyaya uyğun seçilmiş prototipidir: "Bu qəbildən olan obrazlardan tarixin bütün dövrlərində istifadə olunub və bundan sonra da olunacaq. Baqrat da Nikol kimi "xalqın arasından seçilib". O da kütlə ilə birlikdə yürüşə çıxır, insanlara sadə nitqlə, onların narazı olduğu məsələlər üzərindən, bəzən isə ritorik suallarla, yaxud şüarlarla müraciət edir. Tipik "kütlə qəhrəmanı"dır. Qərb resurslarının "keşiş Baqrat hərəkatı"na dəstək verməməsi, Köçəryan, Sərkisyan və digər müharibə canlının, eləcə də Marqarita Simonyanın idarəçiliyində olan media resurslarının prosesə açıq-aşkar dəstək verməsi kilsənin iş-

tirakı ilə səhnələşdirilən bu ssenarinin harada yazıldığını müəyyən etməyə müəyyən əsaslar verir".

E.Mirzəbəyli hesab edir ki, Ermənistanda növbəti "rəngli inqilab" imitasiyası gerçəkləşdi: "Keşiş Baqrat ağ köynəkdə görüntülənsə də, "inqilab"ın rəngi, Erməni Qriqoryan kilsəsinin rənginə uyğun olaraq qaraadır. Belə anlaşılır ki, Qaregin erməniləri indikindən daha qara günə çıxaracaq. Hazırda Nikol Paşinyanın hakimiyyətdən yola salınması üçün legitim mexanizmlər yoxdur. İdarə olunan revanşizm tərəfdarlarının parlamentdə imiçment prosesini başa çatdırmaq üçün yetərli səsi yoxdur. Proses iflasa uğrayacağı təqdirdə, növbəti imiçment proseduru həyata keçirmək üçün ilin sonunadək gözləməli olacaqlar. O zamana kimi isə çox şey dəyişə bilər. Hazırda Paşinyanın istefasına nail olmağın yeganə yolu onu buna məcbur etməkdir. Amma nə ilə birlikdə yürüşə çıxır, insanlara sadə nitqlə, onların narazı olduğu məsələlər üzərindən, bəzən isə ritorik suallarla, yaxud şüarlarla müraciət edir. Tipik "kütlə qəhrəmanı"dır. Qərb resurslarının "keşiş Baqrat hərəkatı"na dəstək verməməsi, Köçəryan, Sərkisyan və digər müharibə canlının, eləcə də Marqarita Simonyanın idarəçiliyində olan media resurslarının prosesə açıq-aşkar dəstək verməsi kilsənin iş-

qarşı-qarşıya gəlməsi, zənimcə, maraqlarımıza daha çox uyğundur. Ermənistanda "keşiş Baqrat" marionet tamaşasının oyuncaqlarının ipinin kimin əlində olduğunu anlayanların sayı az deyil. Lakin onların meydanlara atılmaq istəyi hələlik nəzərə çarpmır. Paşinyanı hakimiyyətə gətirənlər isə onu istefa verməyə qoymayacaqlar və deməli, proses davam edəcək. Ən önəmli məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, Ermənistanda hazırda bütün cəmiyyəti bir araya gətirə biləcək, barışdırıcı mövqeyi önə çıxacaq lider və qüvvə yoxdur. Əvvəllər bu missiyanı kilsə və diaspor yerinə yetirirdi. Hazırda kilsə tərəfə çevrilib, diaspor isə qütblər arasında parçalanıb".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov əvvəlcə qeyd etdi ki, Nikol Paşinyan hakimiyyətə etiraz dalğasında gəlib: "O, kütləvi etirazların kritik həddə nə vaxt çatdığını yaxşı bilir. Kənardan görünən odur ki, hələ etirazlar kritik həddə çatmayıb, yeni mövcud hakimiyyəti qeyri-zorakı yolla devirmək gücündə deyil. Biz etirazların xarici qüvvələr tərəfindən idarə olunduğunu bilirik, amma məhz hansı xarici qüvvələrdir, bununla bağlı aydın məlumatlar yoxdur. Bu dəfə revanşçı və irticaçı qüvvələr kilsəni qabağa verib. Erməni kilsəsi təəssüf ki, həmişə xa-

rici qüvvələrin əlində alət olub və indi də alət olaraq qalıb. Bununla belə, kilsə hələlik proseslərə yalnız keşiş səviyyəsində qoşulub. Keşiş isə kim idarə edir, tam bilinmir". **S.Məmmədov əminliklə bildirdi ki, daxildə keçmiş prezident Köçəryan proseslərə aktiv dəstək verir, amma onun resursları və nüfuzu o qədər də yüksək deyil:** "Paşinyan isə xalq arasında müəyyən qədər nüfuz sahibi olaraq qalmaqdadır. Onun bəzi islahatları əhalinin güzəranının yaxşılaşmasına gətirib. Digər tərəfdən, Paşinyan hökuməti Rusiyaya tətbiq olunan sanksiyalardan maksimum bəhrələnir. Sahibkarlar gömrüksüz ticarətdən yaxşı bəhrələnirlər, o cümlədən kiçik sahibkarlar. Həm də əhali müharibədən çəkinir. İstənilən hakimiyyət dəyişikliyi isə yenidən Ermənistanın silahlı provokasiyaya gedəcəyi ehtimalını artırır. Əhali isə daha övladlarının mənasız və məğlubiyyətin əvvəlcədən məlum olduğu müharibədə iştirakını istəmir". **Ekspertin sözlərinə görə, bununla belə, təzyiqlərin artacağı və etirazların dönməz xarakter alacağı təqdirdə, Paşinyan hakimiyyətin dəyişməsinə yox, özünün istefasına və yerinə öz komandasından kiminsə gətirilməsinə səy göstərə bilər:** "Bu halda o, sonrakı təqiblərdən özünü sıqortalayır. Ən azı bir

müddət. Amma etirazlar böyüyəcəyi və inqilabi fazaya keçəcəyi təqdirdə revanşistlərdən kimsə hakimiyyətə gətirilə bilər. Hələlik etiraz dalğası artan templə davam edir. Bu o deməkdir ki, etirazlar spontan deyil, təşkilatlanmış şəkildə baş verir və idarə olunur. İdarə edən isə kilsə və ya onun təmsilində keşiş deyil, daha ciddi qüvvələrdir. Kilsə sadəcə şirma rolunu oynayır. İstənilən halda proseslərin gedişinin bir neçə mümkün variantlarından biri baş verə bilər. Variantlardan biri bu ola bilər ki, Paşinyan növbəti dəfə etirazlar dalğasını yatırır və hakimiyyətini davam etdirir. Eyni zamanda sülh danışıqları prosesi müsbət istiqamətdə davam edir. Digər variant Paşinyan istefa versə də hakimiyyət dəyişmir, amma komandadan daha radikal biri baş nazir olur və bu zaman sülh prosesləri səngiyir və ola bilsin bir müddət də dayanır. Nəhayət, inqilab baş verir və revanşistlər hakimiyyətə gəlir. Onların gəlişi sülh proseslərinin uzun müddətdə dayanmasına gətirə bilər və Azərbaycanla münasibətlərin daha da gərginləşməsi baş verər. Sonuncu variant arzuolunmazdır. Xüsusən də Ermənistan üçün. Bu halda Ermənistan da həm iqtisadi, həm siyasi böhran dərinləşəcək, revanş ritorikası isə artacaq".

□ **E.PASASOY, "Yeni Müsavat"**

Estetik cərrahiyyə və kosmetoloji fəaliyyət sahəsində qanun pozuntularına yol verən şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması barədə rəsmi məlumat yayılıb. Bu barədə Baş Prokurorluq və Səhiyyə Nazirliyinin birgə məlumatında deyilir.

Məlumatla görə, Baş Prokurorluq və Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən əhalinin sağlamlığının qorunması sahəsində insan və vətəndaş hüquqlarının təmin olunması və etibarlı müdafiəsi, tibbi xidmətlərin icrası zamanı yol verilən qanunsuzluqların aşkar olunaraq qarşısının alınması, həmçinin hüquqpozmalara yol verən şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunması istiqamətində mütəmadi olaraq kompleks tədbirlər həyata keçirilir.

Bu tədbirlərin davamı kimi, Baş Prokurorluğa və Səhiyyə Nazirliyinə estetik cərrahiyyə və kosmetoloji fəaliyyətlə bağlı daxil olmuş çoxsaylı müraciətlər əsasında tibb müəssisələrinin fəaliyyəti monitorinq edilib, qeyd olunan sahədə qanunvericiliyin tələblərinə riayət olunması istiqamətində birgə araşdırmalar aparılıb.

Araşdırmalar zamanı estetik cərrahiyyələri icra edən, kosmetoloji xidmətlər göstərən ümumilikdə 9 klinika və kosmetoloji mərkəz tərəfindən sağlamlığın qorunması sahəsində vətəndaşların hüquqlarının pozulması, yəni əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi, lisenziya olmadan özəl tibbi fəaliyyətlə və ya eczacılıqla məşğul olma, qanunvericiliyə uyğun olaraq sertifikatı yadan keçməyən şəxslərin (işçilərin) praktik tibb və eczacılıq fəaliyyətinə buraxılması halları müəyyən edildi.

yindən İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 192.1, 210.1 və 215.4-cü maddələri ilə tibb müəssisələrinin vəzifəli şəxsləri barəsində inzibati xəta haqqında 14 icraat başlanılıb.

Bundan başqa, "Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 22-ci maddəsinə uyğun olaraq qanun pozuntularından çəkilmək məqsədilə 8 halda vətəndaşlar və vəzifəli şəxslərə xəbərdarlıq edilib, habelə həmin qanunun 23-cü maddəsinə əsasən qanun pozuntularının, onları doğuran səbəb və şəraitin aradan qaldırılması üçün dövlət qurumlarına 7 təqdimat verilib.

Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu və Səhiyyə Nazirliyi tibbi xidmətlərin icra vəziyyətinə dair müvafiq araşdırmaların davam etdiriləcəyini və hüquq pozuntularına yol verənlərin məsuliyyətə cəlb olunacağını bildirməklə, bu sahədə fəaliyyət göstərən tibb müəssisələri və şəxslərdən qanunvericiliyin tələblərinə dönmədən riayət olunmasını tələb edir.

Qeyd edək ki, son vaxtlar mətbuatda tibbi təhsili olmayan şəxslərin estetik əməliyyatlar və yaxud kosmetoloji proseduralar apardığı, nəticədə insanların sağlamlığında ciddi təhlükələr yaranması xəbərləri ilə tez-tez rastlaşırıq. Xüsusən də gözəllik salonlarında "kosmetoloq" kimi çalışan (işçilərin) praktik tibb və eczacılıq fəaliyyətinə buraxılması halları müəyyən edildi.

Bu dəfə estetik cərrahların

öz "burnu əldə"

Zülfüqar Yusifov: "Klinikalarda "qaçaq" əməliyyatlar mümkün olmayacaq, çünki..."

dim edir. Hansı ki, araşdıranda məlum olur ki, onların farmakologiya, kimya, anatomiya, dəri xəstəlikləri və onların müalicəsindən xəbəri yoxdur. Heç bir tibbi savadı olmayan bu cür "kosmetoloqlar" botoks, dərinin kontur plastikası, mezoterapiya, plazmaterapiya kimi tibbi prosedurları həyata keçirir və ağırlaşmalar olduqda onların vaxtında və fəsadsız aradan qaldırılması üçün heç bir tədbir görə bilmirlər". Mütəxəssislər qeyd edir ki, hazırkı dövrdə kosmetoloji prosedurlara inyeksiyon metodları daxil olduğundan kosmetoloqun tibbi savadı müt-

ləq olmalıdır. Kurs bitirən kosmetoloqlar üz masajı, dərinin gigiyenik təmizləməsi, maska qoymaq və s. kimi prosedurları həyata keçirə bilirlər. Həkim kosmetoloqlar isə dəri xəstəliklərinin müalicəsi, kosmetoloji lazer prosedurları, inyeksiyon metodikalarının həyata keçirilməsi ilə məşğul olmalıdır.

Həmçinin mütəxəssislər qeyd edir ki, bütün əməliyyatlarda olduğu kimi plastik əməliyyatları da bu sahədə ixtisaslaşan mütəxəssis həyata keçirməlidir. Əks halda, mütəxəssis olmayan şəxsin fəsadlara səbəb olması ehtimalı çox yüksəkdir.

Bəs bu sahədə ən çox narazılıq nədəndir? Nəhayət, estetik cərrahiyyə sahəsində qayda-qanun yaratmaq mümkün olacaqmı?

Mövzu ilə bağlı "Ankara" klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov "Yeni Müsavat"a danışır: "Bəli, bu kimi hallar ara-sıra ortaya çıxır və buna qarşı tədbirlər də davamlı olaraq görülməkdədir. Təbii ki, bir neçə il öncə bu problemlər daha qabarıq şəkildə ortaya idi. Amma indi rezidentura təhsilinin ortaya çıxması, bundan başqa sertifikasiya məsələlərinin olması və bunun müəyyən qədər

lazımı şəkildə nəzarətə götürülməsi artıq bu kimi problemlərin bir qədər az rast gəlinməsinə gətirib çıxarır. Daha bir məsələ, tibb müəssisələrinə işəgötürmə zamanı 5 illik rezidentura təhsili olmayan həkimlərdən 5 il, tibb bacılarının isə 3 illik tibb stajı tələb olunur. Əlbəttə ki, bunlar dövlət müəssisələrində keçirilməsi lazım olan stajlardır. Bununla yanaşı, Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq qurumları, o cümlədən özəl klinikalarla birbaşa çalışmaqda olan şöbə tərəfindən davamlı olaraq klinikalar təftiş edilir. Ümumiyyətlə, dünyanın hər yerində, bütün ölkələrdə lisenziyasız çalışma, tibbi təhsili olmayan şəxslərin həkimlik iddiasında olması hallarına rast gəlinir. Lakin müvafiq tibbi qurumlar bu məsələyə nəzarət edir. O cümlədən Azərbaycanda da bu kimi neqativ hallar istisna deyil və bu istiqamətdə olan araşdırmalarla bağlı artıq ötən gün Səhiyyə Nazirliyi və Baş Prokurorluq birgə məlumat yaydılar. Düşünürəm ki, bundan sonra bu işlərə nəzarət daha da güclü olacaq və artıq lisenziyasız çalışmaq cəhdləri də az olacaq. Bu proses getdikcə daha da təkmilləşir, çünki səhiyyənin bütövlükdə elektronlaşması prosesi gedir və bu prosesdə artıq "qaçaq" çalışmaları mümkün olmayacaq".

□ **Xalidə GƏRAY**
"Yeni Müsavat"

"İşsizlik zaman keçdikcə artacaq"

Sabiq maliyyə naziri səbəbləri saydı, hökumətə çağırış etdi

"İşsizlik problemi hazırda daha da ağırlaşmış və zaman keçdikcə daha da pisləşəcək. Buna görə hökumət dünya ölkələrində olduğu kimi, bu məsələni ciddi müzakirəyə çıxarmalıdır".

Azərbaycanın sabiq maliyyə naziri Saleh Məmmədov sosial şəbəkədə belə qeyd edib. O, mövzunu səbəbləri ilə açıqlayıb: "İlkin olaraq buna səbəb rəqəmsallaşma və süni intellekt erasının başlanmasıdır. IMF-in hesablamlarına görə, yaxın iki ildə süni intellekt işçi yerlərini 60% ixtisara salacaq. Daha bir səbəb ölkədə iş yerlərini yaratmaq üçün investisiyaların sürətlə azalmasıdır. 2022-ci ildə Azərbaycan investisiyaların ÜDM-də payına görə (aşağı

həddi) dünya və Azərbaycanın tarixi (1960-2022) rekordunu yenilədi, 12,7%. Halbuki işsizlik səviyyəsinə uyğun

planlaşdırılsa, investisiyaların payı 50-60% olmalıdır. 2014-cü il böhranından sonra investisiyaların həcmi daimi

azalmışdır. Hətta 2024-cü il proqnozu da investisiyaların həcmi üzrə 2014-cü il səviyyəsini bərpa edə bilməyib.

İqtisadçıya görə, işsizlik haqqında yanlış statistika investisiyaların həcmi artırmağa imkan vermir: "5-6% işsizlik səviyyəsinə uyğun investisiyaların həcmi də çox aşağı olmalıdır. Yanlış informasiya yanlış qərar doğurur. Süni intellekt erasında yanlış informasiya dərhal üzə çıxır. Model - proqrama 5% işsizlik faizi qoysan bu qədər də investisiya verəcək. Amma 25% işsizlik səviyyəsi qoysan ən azı 60-70 milyard investisiya tələbi qoyacaq, bundan da dəfələrlə çox Azərbaycanda daxili resurslar var. Hələ xarici kapitalı nəzərə almadan daxili resurs real tələbatdan iki qat çoxdur. Sadəcə, bu investisiya resurslarını ictimai dövryyəyə çevirmək, ölü kapitalı diriltmək, aktivləşdirmək tələb olunur. Ölkədə 200

milyard manat ölü kapital var, çox qısa zamanda bu ölü kapitalı maliyyə aktivlərinə çevirmək olar.

Resurslar xüsusilə iqtisadiyyatın onurğa sütunu olan özəl sektordan çıxarılıb və dövlətin əlində cəmləşdirilmişdir. Bu da iqtisadiyyata ağır zərbə vurur. Pulun fəlsəfəsi budur: şəxslərdə qalan hər manat məmurun (dövlətdə) sərəncamında qalan mənəddən iki qat güclüdür".

Nəhayət, sabiq nazirə görə, yanlış işsizlik statistikasını xarici investorları da ölkədən qaçırır: "5-6% işsizlik olan yerdə ucuz işçi qüvvəsi ola bilməz. Xarici investorlar əsasən ucuz işçi qüvvəsindən qazanır. Investorlar işsizlik statistikasına baxan kimi qonşu ölkələrə qaçır. Əslində real vəziyyəti bilib Azərbaycan bunlar üçün ən cazibədar ölkə olacaq".

Bu ilin yanvar-aprel aylarında istehlak qiymətləri indeksi 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 100,7 %, o cümlədən qida məhsulları, içkilər və tütün məmulatları üzrə 99,3 %, qeyri-qida məhsulları üzrə 101,3 %, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə 102,4 % təşkil edib. Dövlət Statistika Komitəsi xəbər verir ki, bu ilin aprel ayında istehlak qiymətləri indeksi 2023-cü ilin aprel ayına nisbətən 100%, o cümlədən qida məhsulları, içkilər və tütün məmulatları üzrə 98,2%, qeyri-qida məhsulları üzrə 100,9%, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər üzrə 102,0 faiz təşkil edib. 2024-cü ilin aprel ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 99,9 faiz, yanvar-aprel aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 100,7 faiz olub.

Dövlət Statistika Komitəsi xəbər verir ki, apreldə qida məhsulları, içkilər və tütün məmulatları üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 99,6 faiz, yanvar-aprel aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 99,3 faiz təşkil edib.

Apreldə əvvəlki aya nisbətən ayrı-ayrı qida məhsullarından daha çox ucuzlaşma manna və qarabaşaq yarmalarının, makaronun, təzə balığın, südün, yumurtanın, marqarinin, günəbaxan və qarğıdalı yağlarının, qozun, fındığın, pomidorun, xiyarın, göyartının, badımcanın, kartofun, bahalaşma isə əsasən limonun, bananın, almanın, armudun, kivinin, şabalıdın, ağ kələmin, şirin bibərin, süfrə çuğundurunun, sarımsağın qiymətlərində müşahidə olunub.

Digər qida məhsullarının qiymətlərində ciddi dəyişikliklər baş verməyib. Ötən ay qeyri-qida malları üzrə istehlak qiymətləri indeksi marta nisbətən 100,1 faiz, yanvar-aprel aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 101,3 faiz təşkil edib. Aprel ayında əvvəlki ayla müqayisədə qeyri-qida mallarından daha çox bahalaşma zərgərlik məmulatlarının, sementin, kəsilmiş taxtanın qiymətlərində müşahidə olunub. Digər qeyri-qida mallarının qiymətlərində ciddi dəyişikliklər baş verməyib.

2024-cü ilin aprel ayında əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlər üzrə istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 100,1 faiz, yanvar-aprel aylarında isə əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 102,4 faiz təşkil edib. Aprel ayında əvvəlki ayla müqayisədə əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlərdən bahalaşma əsasən

Rəsmi: inflyasiya dayanıb, bəs real?

Əhali "ucuzlaşma yoxdur" deyir, rəsmi qurumlar əksini, ekspertlər isə...

hava nəqliyyatı ilə MDB ölkələrinə beynəlxalq sərnəşində xidmətlərinin, respublikadaxili istirahət turlarının, tibbi, stomatoloji, bərbərxana və kosmetoloji xidmətlərin, ödənişli məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin xidmətlərinin qiymətlərində müşahidə olunub. Digər ödənişli xidmətlərin qiymətlərində ciddi dəyişikliklər baş verməyib.

Əhali isə məhsulların qiymətinin artması ilə bağlı narazılıq edir. "Yeni Müsavat" a danışan paytaxt sakinləri qeyd edirlər ki, ayaqlar ki, yağların qiyməti dəyişmiş, bahalaşmaqda davam edir. O cümlədən süd məhsulları da bahalaşmış. Ətin qiyməti də ucuzlaşmayıb, əksinə, quzu əti 19-20 manat civarındadır. Spirtli içkilərin qiymətinin də 30 faiz bahalaşdığı deyilir. Əvvəlki aylara nisbətən yalnız yumurtanın qiymətində ucuzlaşma var.

İqtisadçı ekspert Eyub Kərimli mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat" a dedi ki, mart-aprel ayı ilə müqayisə aparsaq, qiymət artımı ərzaq məhsullarında o qədər də hiss olunmur: "Bəzi ərzaq məhsulları var ki, onların qiymətində artım müşahidə edilir. Məsələn, pomidorun, bananın qiymətində müəyyən artımlar var. Amma çiyələk, xiyar və bu qəbildən olan meyvə-tərəvəzin qiyməti aşağı düşüb. Bu da bir neçə amillə bağlıdır. Artıq kənd təsərrüfatında meyvə-tərəvəzlərin yetişmə vaxtı çatıb. Kənd təsərrüfatı məhsulları bazarda tələbatı ödəyir. Bu da qiymətlərin enməsinə səbəb olur. Əgər biz əvvəlki

aylara nəzər salsaq, mart ayı, bayram vaxtı süni qiymət artımı müşahidə edirdik. İndi artıq tələb-təklif sabitləşib. Bu da qiymət siyasətini tənzimləyir. Pomidorun qiymətinin artması subyekтив səbəblərdən idi. Məsələn, istixana pomidorlarının bitmə vaxtı yekunlaşıb, təbii üsulla tarlalarda bitən pomidor hələ istehsal olunmur. Həmçinin pomidorun ixracı da çoxalıb, bu da qiymətlərə təsirini göstərir. Fikrimcə, bu tendensiya növbəti aylarda da davam edə bilər. Əsasən də yerli istehsal məhsullarında. Belə ki, mövsümlə əlaqədar həmin məhsullarda təklif artacaq. Yeni yerli istehsal olan meyvələrin təklifi çoxalacaq. Bu da müəyyən mənada qiymətin sabit saxlanmasına təsir göstərəcək. Digər tərəfdən, 2023-cü ildə kəskin artım müşahidə etdik. Proqnozlaşdırırdı ki, bu ilin inflyasiya həddi 5 faiz olacaq. Hazırda Mərkəzi Bankın məlumatlarına əsasən, bu il inflyasiya realda 3.5 faizdir. Düzdür, bu, reallığı tam əks etdirməyə deyil, reallığa yaxın rəqəmdir".

İqtisadçı alim Vüsalə Əhmədova mövzu ilə bağlı dedi ki, ayrı-ayrı ərzaq məhsullarının qiymətlərinə nəzər yetirsək, düyü, qarabaşaq və makaron məmulatlarının, kolbasa məmulatlarının, mal əti, qoyun əti və toyuq ətinin, yumurtanın, amillə bağlıdır. Artıq kənd təsərrüfatında meyvə-tərəvəzlərin yetişmə vaxtı çatıb. Kənd təsərrüfatı məhsulları bazarda tələbatı ödəyir. Bu da qiymətlərin enməsinə səbəb olur. Əgər biz əvvəlki

şahidə olunur: "Qeyri-ərzaq məhsullarında da həmçinin benzinin, mebellərin, məişət avadanlıqlarının, yuyucu və gigiyenik vasitələrin qiymətlərində bahalaşma müşahidə olunur. Xidmət sektoruna da nəzər yetirsək, turizm, təhsil, səhiyyə, icarə və sərnəşində xidmətlərinə bahalanma mövcuddur. Qiymətləri azalan mallarla müqayisədə qiymətləri artan malların çəkisini göstərən diffuziya indeksi, xidmət sektoru üçün hesablandıqda tarixi orta göstəricini üstələyir. Araşdırmalarımız göstərir ki, hazırda ölkədə illik inflyasiya səviyyəsi 25-38% ətrafındadır. Ərzaq məhsullarında bu göstərici 40%-dən yüksəkdir. Bununla yanaşı, inflyasiya artan xətlə inkişafdadır".

Ekspert əlavə edib ki, yaxın müddətli dinamikanı daha yaxşı başa düşmək üçün aylıq və ya rüblük və ya mövsümi düzəliş edilmiş inflyasiya məlumatlarını təkrar araşdırmaq tələb olunur.

Qeyd edək ki, Niderlandın beynəlxalq bank və maliyyə xidmətləri korporasiyası ING (Internationale Nederlanden Groep) 2024-cü il üzrə Azərbaycan üzrə inflyasiya proqnozunu kəskin azaldıb. "ING Group"u 2024-cü il üçün Azərbaycanda orta illik inflyasiya proqnozunu 3.1%-dən 1.6%-ə endirib. Bu isə korporasiyanın aprel proqnozu ilə müqayisədə 1.5% bəndi azdır. ING 2025-ci ildə inflyasiya proqnozunu 3.8%, 2026-cı il üzrə isə 4.2% müəyyən edib. Proqnozlara əsasən, 2024-cü

ilin ikinci rübündə Azərbaycanda orta illik inflyasiya 0.1%, üçüncü rübündə 1.3%, dördüncü rübündə isə 2.6% səviyyəsində gözlənilir.

Nəzərə çatdıraq ki, İqtisadiyyat Nazirliyi 2024-cü ildə ölkədə illik inflyasiya-

nın 5.3%, 2025-ci ildə 4.9% olacağını proqnozlaşdırıb. Dövlət Statistika Komitəsi isə bu ilin yanvar-aprel ayları üzrə inflyasiyanın 0.7% olduğunu açıqlayıb.

□ **Afaq MİRƏVİQ,**
"Yeni Müsavat"

Çin Azərbaycana idxalda lider oldu

Bu ölkədə qiymət artımlarının olmaması mal gətirməyi sərfəli edir

Bu ilin birinci rübündə Çin Azərbaycana idxalda lider olub. Dövlət Statistika Komitəsinin (DSK) məlumatına görə, birinci rübə Çin Rusiya və Türkiyəni geridə qoyaraq Azərbaycana mal ixrac edən lider olub. Çindən idxalın həcmi 743,7 milyon dollar (ümumi idxalın 20,04%-i), Rusiya Federasiyasından 661,8 milyon dollar (17,83%), Türkiyədən 538,7 milyon dollar (14,51%) təşkil edib.

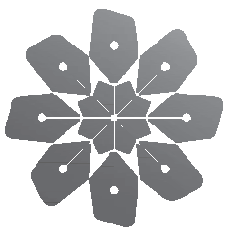
Çindən idxalın artmasına səbəb olan əsas faktorlar nələrdir?

Məsələ ilə bağlı Modern.az-a danışan **İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov** bildirib ki, idxalda Çinin payının artmasının bir sıra səbəbləri var: "Birincisi, Çinlə Azərbaycan arasında münasibətlərin, təsərrüfat subyektlərinin, yeni sahibkarların arasında münasibətlər getdikcə artır. Orta Azərbaycan istehsalçısının qeyri-ərzaq məhsullarına tələbi artır. Bu da Çindən idxalın artmasına gətirib çıxarır. Digər yandan, Qarabağda yenedənqurma-bərpa işləri aparılır. Bu zaman da qeyri-ərzaq məhsullarının idxalına zərurət var. Bu sahədə də, deyildiyi kimi, Çin üstünlük təşkil edir".

"Eyni zamanda Orta dəhlizin potensialının getdikcə artması, Qırmızı dənizdə yaranan problemlər, Çinin Orta dəhlizə meyil göstərməsi də təsir edən faktorlardandır. İxracın tədricən Azərbaycan üzərindən həyata keçirilməsi təbii olaraq Azərbaycana da ixracı artırır", - iqtisadçı əlavə edib.

Digər bir iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə vurğulayıb ki, Çində qiymət artımlarının olmaması buradan idxalı sərfəli edir: "Əslində Azərbaycanla Çin arasındakı iqtisadi əlaqələrə baxdıqda son illər bu ölkə həmişə ilk üçlükde yer alıb. Amma son aylarda Çindən gələn məhsulların sayının artması onu birinci yere çıxardı. Burada bir sıra səbəblər var. Əsas səbəblərdən biri odur ki, Çinlə loqistika yaxşılaşıb. Yeni Orta dəhliz layihəsinin bir hissəsi tam gücü ilə olmasa da, artıq fəaliyyətdədir. Çindən artıq demir yolu vasitəsilə 15-16 günə məhsulların çatdırılması mümkündür. Çində keçən ilin sonundan indiyə qədər qiymətlərdə artım görünür. Qiymətlər durğunluq dövründədir ki, bu da Çindən məhsul gətirməyi sərfəli edir. Qiymət artımının Çində aşağı səviyyədə olması cəlbediciliyini artırır. Bu faktorlar Azərbaycanla Çin arasında ticarət dövriyyəsinin artmasına səbəb olur".

□ **"Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Dövlətçilik, tarix, mədəniyyət

YENİ ÜSAVAT
N 83 (8456) 15 may 2024

Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Şuşada keçirilən "Xarıbülbül" Beynəlxalq Festivalı mayın 13-də Laçında başa çatdı. Bu dəfə ərazi bütövlüyümüzün tam bərpa olunması fonunda keçirilən festival bu il daha mədəni, siyasi, geopolitik əhəmiyyət daşıdı.

Qeyd edək ki, bu il 35 yaşını qeyd edən festival 11 maydan etibarən Şuşa və Laçın şəhərlərində üç gün davam etdi. Şuşa şəhəri budəfəki "Xarıbülbül" festivalına həm də "İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı" kimi ev sahibliyi etdi. Xatırladaq ki, Prezidenti İlham Əliyev ötən ilin noyabrında bununla bağlı tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb.

Festivalın açılış mərasimində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva iştirak ediblər. Prezident İlham Əliyev tədbirdə çıxışı zamanı Şuşa şəhərinin İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan olunması qərarına görə ICESCO-ya, onun rəhbərliyinə, ICESCO-ya üzv ölkələrə - qardaş ölkələrə öz təşəkkürünü bildirib.

"Şuşa bu şərəfli ada layiq görüldü və biz bunu İslam dünyasının Azərbaycana növbəti dəstəyinin, hörmətinin

əlaməti kimi qəbul edirik. Azərbaycan İslam həmrəyliyi-nin gücləndirilməsi üçün böyük səylər göstərir. Biz İslam həmrəyliyi istiqamətində ardıcıl fəaliyyət göstəririk. Azərbaycan İslam dünyasının birləşməsi, İslam həmrəyliyi-nin gücləndirilməsi üçün böyük səylər göstərir.

Şuşa şəhərinin İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı olması bizə əlavə imkan verəcək ki, öz mədəniyyətimizi həm müsəlman ölkələrinin ictimaiyyətinə, həm də dünya ictimaiyyətinə çatdıraq", - deyir İlham Əliyev bildirib.

Prezident həmçinin Şuşa şəhərinin görülən işlərlə bağlı tədbir iştirakçılarına məlumat verib. Bildirib ki, Şuşanın tarixi simasının bərpası istiqamətində fəal işlər gedir: "Şuşa, sözün əsl mənasında, dirçəlir".

Şuşanın bir çox tarixi və dini abidələrinin işğal dövründə işğalçılar tərəfindən tamamilə dağıdıldığını vur-

"Xarıbülbül" festivalı bitdi, xatirələri illərlə yaşayacaq...

Heydər Əliyev Fondu və Mədəniyyət Nazirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən üçgünlük tədbirdə yaşananlar...

ğulayan İlham Əliyev qeyd edib ki, hazırda dörd məscid yenidən qurulub, digər məscidlərdə təmir-bərpa işləri aparılır: "Şuşa qəhrəmanlığın, zəfərin və sülhün rəmzidir: "Şuşaya gələn hər bir insan əyani şəkildə görür ki, burada Azərbaycan ruhu var. Şuşa işğal, əsarət dövründə əyilmədi".

Festivala Cıdır düzündə "Şuşa - İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı 2024" ilinin və "Xarıbülbül" VII Beynəlxalq Musiqi Festivalının açılış konserti ilə start verilib. Xatırladaq ki, bu ilki festivalın iştirakçıları arasında, həmçinin ICESCO-ya üzv ölkələrdən ifaçılar və yaradıcı kollektivlər yer alıb. Möhtəşəm mədəniyyət hadisəsinə çevrilən "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalında Azərbaycanla yanaşı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, İndoneziya, İran, Qazaxıstan, Qətər, Qvineya, Mərakeş, Özbəkistan və Türkiyə təmsil olunub.

Festivala rəng qatan, hər kəsi duyğulandıran məqamlardan biri Xalq artisti Arif Babayevin ifası oldu. Məlum olduğu kimi, ilk festival 1989-cu ildə Ağdamın Abdal-Gülablı kəndində keçirilib və həmin vaxt Arif Babayev ifa etdiyi mahnını 35 il sonra, həmin kadrların fonunda Şuşada ifa edib.

Eləcə də 87 yaşlı SSRİ xalq artisti Zeynəb Xanlarova böyük ruh, coşğu və enerji ilə səhnədə çıxış etdi.

Xalq artisti Zülfüyyə Xanbabəyevanın çıxışı da iştirakçılar tərəfindən böyük maraqla qarşılandı. Belə ki, müğənni tədbirdə "Şuşanın dağları" mahnısını yeni versiyada oxudu. Mahnıda "Şuşanın dağları"nın ilk ifaçısı Xan Şuşinskiyin də səs yazısı yer aldı. Beləliklə də, Xanbabəyeva Xan Şuşinski ilə virtual duet ifa etmiş oldu.

"Şuşanın azadlığını görmək, hər qarışı, hər ciğiri doğma olan bu yerləri dolaşmaq mənim üçün çox böyük xoşbəxtlikdir. Şuşa təkcə orada doğulub boya-başa çatan, uşaqlığı, gəncliyi həmin diyar-da keçənlərin deyil, hər bir azərbaycanlının vətənidir. Düşünürəm ki, burada təşkil olunan tədbirlərin hamısı bir-birindən gözəl və qiymətli. Belə gözəl tədbirlərdə iştirak etdiyim üçün çox xoşbəxtəm. Allahımdan çox razıyam ki, dualarım çin oldu və mən Qarabağı azad görə bildim", - deyir **Xalq artisti Arif Babayev** festival ilə bağlı təəssüratlarını jurnalistlərlə bölüşərək deyib. "Cıdır düzündə səhnəyə çıxmaq böyük xoşbəxtlikdir. Buraya dəfələrlə gəlsəm də, burada ilk dəfədir səhnəyə çıxıram. Bu, böyük xoşbəxtlik-

dir. Çox sevinirəm ki, belə gözəl festivalda həm iştirak etdim, həm də mahnı ifa etdim.

"Xarıbülbül" festivalının özünəməxsus yeri var. Bu festival bir daha xalqımızın sülhsevərliyini, qurub-yaratmaq əzmini, bəşəri dəyərlərə sonsuz hörmətini, ən əsası, milli musiqimizə, mədəniyyətimizə sonsuz sevgisini göstərir". Bu sözləri isə Xalq artisti Zeynəb Xanlarova deyib.

Şuşa şəhərinin əsasını qoymuş Pənahəli xanın sülaləsinin ən parlaq nümayəndəsi Xan Şuşinskiyin qızı **Bəyimxanım Cavanşirova-Verdiyeva** festivala bağlı təəssüratlarını "Yeni Müsavat"a bölüşüb: "Hər dəfə mənə zəng edib deyəndə ki, "sizi "Xarıbülbül" festivalına dəvət edirik", həmin vaxt keçirdiyim hissləri sözlə ifadə etmək olmur. Çox kövrəlir, sevinərəm, qanad taxsalar pərvazlanaram. Çünki mənim ən gözəl, ata-analı günlərim Şuşada keçib. Sovet dövründə Şuşanı Qafqazın konservatoriyası adlandırırdılar. Mən deyirdim ki, Şuşa Şərqi dünyasının konservatoriyasıdır. Kiçik bir şəhərdə onlarla dahilər yetişib. Bu da ondan irəli gəlir ki, mənim ulu babam Pənahəli xan Şuşa şəhərini salanda orada əsasən ziyalılar, alimlər, sənətkarlar,

nəqqəşlər, simaca gözəl insanlar toplaşmışdı. Orada yetişən dahilər də həmin bu cür xüsusi insanların törəmələri idi.

Budəfəki "Xarıbülbül" festivalını ərazi bütövlüyümüzün fonunda qeyd etdik. Qarabağın elə bir ərazisi qalmadı ki, işğal altında qalsın. Festivala gələn hər kəs çox sevinirdi, bir-birini qucaqlayıb, təbrik edirdi. Bu böyük sevinci bizə yaşatdığı üçün prezidentimiz İlham Əliyevə təşəkkürümüzü bildirir, qəhrəman qazilərimizə can sağlığı arzulayır, şəhidlərimizə Allahdan rəhmət diləyirik. Bu günümüzdə çox şükürlər olsun!

Budəfəki festivalın proqramı çox möhtəşəm, fərqli tərtib olunmuşdu. Məlum olduğu kimi, Şuşa İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı elan olunub və bu baxımdan festivalda İslam ölkələrindən ifaçılar gəlmişdi, onlar hətta bizim mahnılarımızı öz dilimizdə ifa etdilər. Həmçinin biz orada Qarabağ atlarını, atlıların dalaşdığını Türkiyə dünyasının bayraqlarını gördük. Bir sözylə, "Xarıbülbül" VII Beynəlxalq Musiqi Festivalı musiqiləri, rəqsləri, muğamları, ifaları, proqramı ilə möhtəşəm idi. Bir qarabağlı, şuşalı xanım kimi fəxr etdim!"

"Şuşa doğrudan da möcüzədir. Cənab Prezident deyəndə ki, əziz Şuşa, sən azadsan... Ağladım, uşağ kimi ağladım. Mən orada keçirilən festivalda öz əsərimi ifa edəndə baxdım ki, bir qartal uçur... Bu bilirsiz, möcüzədir. Heç bir konsert zalında bu mümkün deyil. Amma Şuşada bu olmuşdu".

Publika.az xəbər verir ki, bunu Azərbaycan SSR Xalq artisti, Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının rektoru Fəhəd Bədəlbəyli deyib. O, Böyük Qayıdışı ümidlə izlədiyini, Prezident İlham Əliyevin bu sahədəki siyasətinin dünyada bənzərinin olmadığına vurğulayıb.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xalidə GƏRAY

Ölkəni təhdid edən təhlükə: cavanlar azalır, qocalar çoxalır

Ekspertdən xəbərdarlıq: "Gələcəkdə əmək bazarında, hərbi xidmətlə bağlı problem yarana bilər"

Azərbaycanda əhalinin hər 1000 nəfərinə düşən doğulan körpə sayı azalır. Bu ilin yanvar ayında Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 8389 doğulan körpə qeydə alınıb. Bununla da ötən ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə düşən doğulan uşaq sayı azalaraq 11,5-dən 9,7-yə düşüb.

Məlumdur ki, təkcə Azərbaycan deyil, dünyanın bir çox ölkələrində bu proses gedir. Doğulan uşaqlar azalır, yaşlıların sayı çoxalır. Maraqlıdır, bu proses dünyanı hansı istiqamətə aparır? Doğulan körpə sayının azalması həqiqətən narahatedici faktordur, yoxsa buna təbii proses kimi yanaşmalıyıq?

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Uşaq problemləri şöbəsinin müdiri müavini Günel Nağdaliyeva da "Kaspi" qəzetinə təsdiqləyir ki, son illər bir çox ölkələrdə doğuş nisbəti və ya bir qadının dünyaya gətirdiyi orta uşaq sayı aşağı düşür: "Mütəxəssislərin fikrincə, doğum nisbətində azalma tendensiyası davam edərsə, demək olar ki, bütün ölkələrin əhalisi əsrin sonuna qədər azala bilər. Bu dəyişiklik müasir dövrdə qadınların təhsilə və iş həyatına üz tutması, habelə ailə planlaması ilə bağlı məlumatların daha elçatan olması ilə də səciyyələndirilir. Bununla yanaşı, dünyanı бүрүөн müxtəlif yoluxucu xəstəliklər nəticəsində ölüm hallarının artması, boşanma sayında müşahidə olunan çoxalmalar, nikahların isə əvvəlki illərlə müqayisədə azalması təbii artımın qarşısını alan başlıca faktorlardandır".

Qurum rəsmisi deyir ki, ölkəmizdə ən yüksək doğum göstəricisi 1990-cı ildə qeydə alınıb: "Belə ki, həmin ildə diri doğulan körpələrin sayı 182 989 nəfər olub. 2022-ci ilə dair statistik göstəricilərə baxdıqda, 2021-ci ilə müqayisədə müəyyən artım müşahidə edilir. Belə ki, Azərbaycanda 2021-ci ildə 112 284, 2022-ci ildə isə 122 846 nəfər körpə doğulub".

Azərbaycanda əhalinin doğum səviyyəsi ilə bağlı açıqlanan statistika da onu göstərir ki, Avropa ölkələrindəki təklilik, yalnızlıq hissi bizdə sirayət edir. **Psixoloq Nizami Orucov** da təsdiqləyir

ki, son vaxtlar ailə dəyərlərini yeniləri əvəzləyir: "İnsan sosial varlıqdır, onun təkliliyə çəkilməyinin sonu əksər vaxtlarda yaxşı nəticələnmir. Məhz təklilik səbəbindən inkişaf etmiş ölkələrdə intiharların sayı artır. Təəssüf ki, bizim də ailə modelimiz ona doğru gedir. Bu, hedonizm fəlsəfəsidir. Hedonizm insanın öz hərəkətlərini ona həzz verəcək bir şəkildə planlaşdırması gərəkdirdi, həmişə həzz verənə yönəlmənin ən uyğun davranış şəkli olduğunu müdafiə edən fəlsəfi cərəyandır".

Psixoloq deyir ki, bu gün gənclərin ailə qurmasının və övlad sahibi olmasının da kökündə hedonist düşüncə dayanır: "Gənclər nəsil artırmaq, məsuliyyət, öhdəlik götürmək istəmir. İnsan həyata zövq mənbəyi kimi baxmağa çalışır. Orada nə er, nə qadın, nə uşaqlar, nə ailə rol oynayır. Bundan əlavə, ikinci əsas məsələ gənclərin gözünün evlilikdən qorxmasıdır. Bizə gələn məktublardan bu görünür ki, əməlli-başlı ailə qurmağa qorxurlar. Ya öz ana-atalarının münasibətlərinə baxıb evlilikdən iyreniblər, ya real həyatda ətrafında baş verən hadisələrdən qorxublar. Xəyanət, aldadılma, uğursuz seçim, yaxud da "evlənsəm bədbəxt olaram" qorxusu onları bu qərardan uzaqlaşdırır. Müasir həyatın informasiya bolluğu bizim həddindən artıq tərəddüd keçirməyimizə səbəb olur".

Bakı Dövlət Universitetinin Sosial elmlər və psixologiya fakültəsinin kafedra müdiri Üzeyir Şəfiyev mövzu ilə bağlı "Yeni Mü-

savat"a dedi ki, nəinki Azərbaycanda, bu gün bütün dünyada təbii artımda enmə dinamikası müşahidə olunur. Bunun da bir çox səbəbləri var: "Çox az qisim ölkələr var ki, orada təbii artımda dayanıqlıq var. Məsələn üçün, Afrika ölkələrində, Okeaniya ölkələrində bu tendensiya hələ ki var. Ölkəmizi bəzi Avropa ölkələri ilə müqayisə etsək, Azərbaycanda təbii artım tam kritik vəziyyətdə deyil. Ancaq əvvəlki illərə nisbətən görürük ki, ölkəmizdə təbii artımda enmə müşahidə olunur. Bunun da bir çox səbəbləri var. Sosioloji təhlil apardıqda biz görürük ki, bunun səbəbləri içərisində müxtəlif əsaslar var. İlk öncə ondan başlayaq ki, sovetin fəlakətindən sonra qloballaşma, açıq cəmiyyət yaranandan sonra insanların həyat tərzlərində dəyişikliklər baş verdi. Sovet dövründə çoxuşaqlı ailə trendi var idi və ailələrə əlavə imtiyazlar verildi. Ümumiyyətlə, ailə institutuna fərqli yanaşma var idi. Çoxuşaqlı ailələri təşviq edirdilər, hətta qəhrəman ana statusu var idi. Bu da şübhəsiz demografik siyasəti dəstəkləyən bir siyasət idi".

Ekspert əlavə edib ki, hazırda ailə planlamasında az uşağa üstünlük verilir:

"Bunun da müxtəlif səbəbləri var. İlk olaraq əhalinin sosial rifahının aşağı olması təsir edir. Daha sonra boşanmalar buna başlıca təsir edən amildir. Statistik məlumatlarda da görürük ki, boşanmaların əsas səbəbi övladın dünyaya gəlməməsidir. Təbii artıma əhalinin reproduktiv sağlamlığı böyük təsir edir. Təbii artım həm də ailə planlamasın-

dan asılıdır. İnsanlar indi 1, ya da 2 uşağa üstünlük verirlər. İnsanlar indi daha çox rahat yaşamaq istəyirlər. Ailələrin mədəni səviyyəsi qalxdıqca, az uşağa üstünlük verirlər. İnsanlar anladılar ki, əsas uşaqların sayı deyil, sağlam, savadlı, təhsilli, işlə, evlə təmin olunmuş vətəndaş yetişdirmək lazımdır. Buna görə də ailə planlamasında dəyişikliklər edildi. Yeni təbii artımın səbəbləri çoxdur. Əgər dövlət tərəfindən demografik stimullaşdırıcı siyasət, proqramlar olarsa, əhalinin artım dinamikası müşahidə oluna bilər. Təəssüf ki, bizdə təbii artım kritik muzakirə obyektinə çevrilməyib. Halbuki bunun haqqında düşünmək lazımdır. Çünki Azərbaycanda da təbii artımda əvvəlki illərə nisbətən geriləmə var. Bu, sosial ləngimələr yarada bilər. İlk olaraq gələcəkdə əmək bazarında, hərbi xidmətlə bağlı problem yarada bilər. Başqa ölkələrdən ölkəmizə axın ola bilər, əmək bazarında işçi qüvvəsinə ehtiyac yaranır deyər miqrantların ölkəmizə axını çoxala bilər. Buna da mexaniki artım deyilir ki, Amerika, Avropa ölkələri illərdir ki, bundan əziyyət çəkir. Buna görə də zamanında preventiv tədbirlərlə bunun qarşısını almalıyıq".

Ekspert əlavə edib ki, dövlətin demografik artımını stimullaşdıran aktiv və praktiki sosial dəstək layihələri həyata keçirilməlidir: "Gənc ailələrə sosial dəstək proqramları qəbul edilməlidir. Gənclərin ailə qurması üçün təşviqat işləri aparılmalıdır. Gənclər niyə evlənmirlər, çünki onların mənzil şəraiti, məşğulluq məsələləri həl-

"Rəşad Dağlının əfv olunmaq şansı azdır"-vəkil

Yaxın vaxtlarda növbəti əfv sərəncamının olacağı gözlənilir. Əfv Komissiyasına müraciətlər davam edir. Bəs əfv sərəncamı ötən il həbs olunan meyxanaçı Rəşad Dağlıya şamil oluna bilərmi?

Metbuat.az-a danışan vəkil **Vüqar Babayev** bildirib ki, Rəşad Dağlının əfv olunma şansı çox azdır: "Əfv haqqında" Əsasnamə var. Həmin əsasnaməyə görə, ağır və xüsusilə ağır cinayət törətmiş hər hansı şəxs əfv olunması üçün ona verilmiş cəzanın mütləq şəkildə yarısını çəkmiş olmalıdır. Ona görə də şans azdır. Amma təbii ki, bu, ölkə başçısının müstəsna səlahiyyətidir. Hər şey ola bilər. Amma "Əfv haqqında" Əsasnaməyə əsasən, qayda belədir".

Qeyd edək ki, Rəşad Dağlı 2022-ci il noyabrın 9-da qonşusu İsgəndər Mehdiyev Lökbatan dairəsi yaxınlığında qətlə yetirib. Meyiti həmin əraziyə atdıqdan sonra könüllü olaraq polisə təslim olub. Rəşad Dağlıya Cinayət Məcəlləsinin 120.1 (qəsdən adam öldürmə) və 228.4-cü maddələri (qanunsuz soyuq silah gəzdirmə) ilə ittiham verilib.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə R. Dağlı 9 il azadlıqdan məhrum edilib.

Yeniyetmələr pandemiya dan sonra kitab oxumurlar

ABS-da 2023-cü ildə satışlar keçən illə müqayisədə 2,6% azalıb.

Modern.az "Slate"-ə istinadən xəbər verir ki, lakin bu nəticə hələ də pandemiya dan əvvəlki 2019-cu ildən yüksəkdir.

Nəşr yazır ki, həqiqətən də amerikalıları narahat edən ədəbiyyatın bir segmenti var - 8-12 yaşlı uşaqlar üçün kitablar. Bu, 2019-cu ildən daha pis satılan yeganə kitab kateqoriyasıdır. Həqiqətən də narahatlığa səbəb var, çünki kitab oxumaq verdişinin formalaşması baxımından həmin yaş kateqoriyası ən vacib illərdir: əgər bu yaşda uşaqlar kitab oxumağı sevirərsə, böyüyəndə oxumağa daha çox meyillidirlər.

3-4-cü siniflərdə oxuyan uşaqlar zövq üçün kitab oxumağı dayandırır. 8 yaşlı uşaqların 57%-i kitabları öylənmək üçün oxuduqlarını deyir; 9 yaşında yalnız 35% bunu edir. Trend pandemiya dan əvvəl başlayıb və o vaxtdan daha da güclənib.

Səbəblərdən biri də başadüşüldür: rəqəmsallaşma və ekranlar. Digər səbəb isə sosial ünsiyyətin azalmasıdır. Uşaq kitablarının satışlarının azalması ilə üzləşən nəşriyyatlar əsas bestsellerləri yenidən nəşr edirlər. Kitab sənayesi mütəxəssisləri deyirlər ki, yeni böyük bestseller vəziyyəti düzəldə bilər.

olunmalıdır. Əgər əhalinin sayında ahılların çəkisi 7-8 faizdən çoxdursa, bu, əhalinin qocalması deməkdir. Azərbaycanda təbii artımı stimullaşdırmaq üçün qardaş Türkiyə modelindən yararlanıla bilər. Orada gənc ailələr üçün güzəştli mənzillər, faizsiz kreditlər verilir. 4 il ərzində heç bir faiz ödəmədən kredit götürürlər, 4 ildən sonra çox cüzi bir faizlə mənzil əldə edirlər. Yaxud da uşaq pulu ilə bağlı məsələ gündəmə gələ bilər. Dörduşaqlı ailəni çoxuşaqlı ailə kimi qiymətləndirmək olar. Ailədə uşaq sayına uyğun olaraq potensial uşaq pulu müəyyən etmək olar. Yaxud da diferensial, yeni təminatlı ailələrin deyil, ehtiyacı olan ailələrin uşaqlarına uşaq pulu verilməlidir".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Müsavat başqanlığına eks-namizəd öldürüldü

İtkin düşmüş Müsavat Partiyası fəalının qətlə yetirilməsi məlum olub. Daxili İşlər Nazirliyindən APA-ya bildirilib ki, Natiq Mehdi Məhəmməd oğlunun itkin düşməsi barədə polisə daxil olmuş müraciət üzrə araşdırma aparılıb.

1964-cü il təvəllüdlü Natiq Mehdi Məhəmməd oğlunun iş yoldaşı, bir yerdə işlədikləri məktəbin direktorunun təsərrüfat işləri üzrə müavini, 1966-cı il təvəllüdlü İslamov Elsevər Eldar oğlu tərəfindən şəxsi münasibətlər zəminində qətlə yetirilməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Polis əməkdaşları tərəfindən Elsevər İslamov saxlanılaraq istintaqa təhvil verilib. Hazırda araşdırma aparılır. Qeyd edək ki, Natiq Mehdi Məhəmməd oğlu Müsavat Partiyasının fəallılarından olub. O, Müsavat Partiyasının sonuncu qurultayında başqanlığa namizəd olsa da, İsa Qəmbərin namizədliyini irəli sürməsindən sonra geri çəkilib.

General əmlaklarını niyə satışa çıxarıb?

Rasim Əliyev rəsmi şəkildə məsuliyyətə cəlb edilməyə də, zərərçəkənlər baş verən neqativ olaylarda onun rolunun kifayət qədər böyük olduğu qənaətinə gəlinir.

"Adı "Tərtər işi"ndə hallanan general Rasim Əliyev sahib olduğu əmlakın böyük bir qismini satışa çıxarıb. Satışa çıxarılan mülklər içərisində Bakı kəndlərində hektarlarla torpaq sahəsi, üç villa, xırda və orta ölçülü onlarla obyekt var". Bu barədə Dia-az.info-ya göndərilən məlumatda qeyd olunur.

Xəbəri verən qaynaq daha sonra bildirir: "Xeyli müddətdir ki, "Tərtər işi"nə görə məhkəmə prosesinə şahid qismində cəlb olunan, zərərçəkənlər və onların yaxınlarının ittihamına məruz qalan generalın sahib olduğu əmlakları satışa çıxarması onu tanıyanlar tərəfindən birmanalı qarşılanmayıb. Bəzi şəxslər hesab edir ki, general bununla adına olan əmlakların uzun siyahısından qurtulmağa, özünün "kasıb və təvazökar" obrazını yaratmağa çalışır. Görünür, general əmlakı ilə bağlı hansısa təftişin aparılma biləcəyindən ehtiyat edir. İkinci səbəb kimi isə generalın ölkəni tərk edə biləcəyi ehtimal olunur. Ola bilsin ki, Rasim Əliyevin məhkəmə proseslərinə davamlı dəvət edilməsi, məhkəmə zamanı zərərçəkənlərin onun ünvanına səsləndirdiyi ittihamlar generalı bərk narahat edib. Bu səbəbdən də generalın əmlakını sataraq ölkəni tərk edə biləcəyi istisna olunmur.

Xatırladaq ki, general Rasim Əliyev Tərtər prosesləri zamanı Müdafiə Nazirliyinin İdeoloji İş və Mənəvi-Psixoloji Təminat İdarəsinin rəisi - Şəxsi Heyət Baş İdarəsi rəisinin müavini vəzifəsini daşıyıb. General rəsmi şəkildə məsuliyyətə cəlb edilməyə də, zərərçəkənlər baş verən neqativ olaylarda onun rolunun kifayət qədər böyük olduğu qənaətinə gəlinir.

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, Azərbaycanda məmurların vəzifədən gəndən sonra mal-mülklərini satması adi hala çevrilib: "Çünki əksər məmurlar həm də biznesmendir. Vəzifədə olduqları müddətdə bizneslərini genişləndirmək naminə ən müxtəlif adamları işlədir, işlər gördürür və pulların verməkdən yayınırlar. Və ya tikinti materialları, avadanlıqlar alıb pulunu vermir. Vəzifədə olanda mal sahibləri cıncıqlarını çıxara bilmir, pullarını aktiv şəkildə tələb edə bilmirlər. Vəzifədən getdikdən sonra isə onlara hər tərəfdən hücumlar başlayır, hər kəs ona çatacaq pulu tələb edir. Bunlar da məcbur qalıb var-dövlətlərini satıb camaatın pulunu verməli olurlar. Bundan başqa məmurların bir çoxu Azərbaycanda milyonlar sahibi olandan sonra daha ölkəni bəyənirlər. Böyük pullarını da vəzifədə olduqları müddətdə ölkədən çıxarıb xaricdə biznesə yatırırıqlar. Vəzifədən uzaqlandıqdan sonra ölkədəki mal-mülklərini də satıb xaricə köçürürlər".

Natiq Ələsgərov deyir ki, Azərbaycanda bizneslə məşğul olmayan az məmur var: "Antikorrupsiya həbsləri də göstərir ki, məmurlar ciddi şəkildə büdcə pullarını mənimsəməklə məşğul olurlar. Yeni antikorrupsiya həbsləri büdcə talamalarının qarşısını almır. Məmurların gəlir deklarasiyası yoxdur deyə, həbsə alındıqdan sonra onlardan kimsə var-dövlətlərini mənəbini soruşa da bilmir. Çünki belə bir qanun da yoxdur. Odur ki, büdcə oğurluqlarının miqyası da kiçilmir. Müdafiə Nazirliyindən oğurluqlara gəlincə, hazırda Bakı Hərbi Məhkəməsinə general Nizami Məmmədovun məhkəməsi gedir. Məlum olur ki, Nizami Məmmədov başının dəstəsi ilə Müdafiə Nazirliyindən 140 milyon manat oğurlayıblar. Bu məsələlər geniş şəkildə araşdırılıb. Yeni həbsləri də istisna etmək olmaz".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda son zəhərlənmələrin şok sirri

İlkin araşdırmalar zamanı qidalarda istifadə olunan ədviyyatların üzərində dayanılıb

Bir həftə əvvəl Azərbaycanda baş verən, 2 nəfərin ölümünə səbəb olan, daha 5 nəfəri isə xəstəxana cərpayısına aparan zəhərlənmələrin mənşəyi ilə bağlı rəsmi qurumlardan hələlik hər hansı bir açıqlama verilməyib. Ötən 1 həftə ərzində zəhərlənmələrin mənşəyi haqda müxtəlif versiyalar səslənib, zəhərli ingredientin qidanın, spirtli içkilərin tərkibində olması ilə bağlı fikirlər yayılıb.

lumat sırasında idi. Musavat.com-un əməkdaşı məsələ ilə bağlı "Buta Çərəz" in rəsmisi Nurlan Abdullayevlə əlaqə saxlayıb.

Nurlan Abdullayev ilkin açıqlamasında deyib ki, AQTA-nın rəyinə əsasən yararsız hesab edilən 25 ton yemiş qurusu müsadirə olunub. O, anbarın möhürlərinin söküldüyünü, anbarın artıq açıldığını deməklə

AQTA ilkin açıqlamasında zəhərlənmələrin qida mənşəli olmadığını qeyd edib. Bununla belə, AQTA yekun olaraq zəhərlənmənin mənşəyi barədə ictimaiyyətə məlumat verməyib.

Xatırladaq ki, mayın 6-da Bakıda 4 dostun hoteldə zəhərlənməsi xəbəri yayılıb. Məlumatla görə, Qaradağ rayonu Lökbatan qəsəbəsində yaşayan 1998-ci il təvəllüdlü Kənan Mustafayev, 1993-cü il təvəllüdlü Orxan Əmirov, 1991-ci il təvəllüdlü Nicat Cabbarlı və 1998-ci il təvəllüdlü Xəzər Cabbarlı mayın 6-na keçən gecə istirahət məqsədilə hotelə gəlirlər. Onlar hotelin restoranında özləri ilə gətirdikləri "Black Jack" viskisini içiblər, həmçinin orada aldıkları yemək və meyvələrlə qidalandı.

Bir qədər sonra dostlar özlərini pis hiss etməyə başlayıblar və vəziyyətləri ağırlaşdı. Saat 04:50-də isə təcili tibbi yardıma müraciət edilib. TƏBİB-dən bildirilib ki, mərkəzə 6 may 2024-cü il tarixində saat 04:50-də Səbəyel rayonu, Bayıl dairəsi, Salyan şosesi yaxınlığından müraciət daxil olub, çağırış üzrə təcili tibbi yardım briqadası cəlb olunub. Həkimlər gələnkimi Kənan və Orxanın vəfat etdikləri məlum olub. Nicat və Xəzər isə koma halında xəstəxanaya çatdırılıblar.

1 gün sonra isə daha bir kütləvi zəhərlənmə xəbəri Zaqataladan gəlib.

İlkin məlumata görə, zəhərlənən şəxslər Zaqatala şəhərinin müxtəlif dənərxanalarında hazırlanmış dönerlərdən istifadə ediblər. Hətta yayılan xəbərlərdə zəhərlənənlərin sayının 40-a çatdığı bildirildi. Zəhərlənmə şikayəti

ilə xəstəxanaya müraciət edən isə rayonun Mosul kənd sakini, 1987-ci il təvəllüdlü Aynur Məmmədova və onun iki övladı - 2009-cu il təvəllüdlü Ravil Məmmədov və 2012-ci il təvəllüdlü Ruslan Məmmədov olmuşdular. Zəhərlənmə əlamətləri ilə Zaqatala Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına (RMX) müraciət edən ana və iki övladının müayinəsi zamanı döner yedikdən sonra səhhətlərində narahatlıq yarandığı məlum olmuşdu.

Zəhərlənmələrin mən-

məsələni dəqiqləşdirəcəyini və əlavə açıqlama verəcəyini bildirib. Sonrakı açıqlamasında isə Nurlan Abdullayev Musavat.com-a daxil olan məlumatı təsdiq edib. Bildirib ki, "Buta Çərəz" MMC-nin ölkəyə gətirdiyi Özbəkistan mənşəli pul bibər müsadirə olunub. N.Abdullayev müsadirə olunan pul bibərin zəhərlənmələrlə əlaqəsi olmadığını deyib. Bildirib ki, AQTA-nın rəyinə görə 10 ton pul bibər kifli olduğuna görə müsadirə olunub.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Azərbaycanda iqtisadi artım sürətlənib. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2024-cü ilin yanvar-aprel aylarında ölkədə 38 milyard 181,9 milyon manatlıq və ya əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4,3 faiz çox ümumi daxili məhsul istehsal olunub. Bu zaman iqtisadiyyatın neft-qaz sektorunda əlavə dəyər 0,1 faiz azalıb, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 7,7 faiz artıb.

ÜDM istehsalının 40,3 faizi sənaye, 9,5 faizi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri, 6,9 faizi nəqliyyat və anbar təsərrüfatı, 6,0 faizi tikinti, 3,1 faizi kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq, 2,4 faizi turistlərin yerləşdirilməsi və ictimai iaşə, 1,7 faizi informasiya və rabitə sahələrinin, 20,0 faizi digər sahələrin payına düşüb, məhsula və idxala xalis vergilər ÜDM-in 10,1 faizini təşkil edib. Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM 3748,1 manata bərabər olub.

İqtisadi artım sürətinə görə qeyri-neft-qaz sektoru irəlidə olsa da, ixracatda dominant rol yenə neft-qaza məxsusdur. Belə ki, 2024-cü ilin I rübü ərzində Azərbaycanın ümumi ixracı 6 milyard ABŞ dolları, qeyri-neft sektoru üzrə ixrac isə cəmi 673,7 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Rəsmi məlumatlara əsasən 2024-cü ilin yanvar-mart ayları ərzində yeyinti məhsulları üzrə ixrac 195,3 milyon ABŞ dollarına bərabər olub. 2024-cü ilin 3 ayı ərzində pambıq ixracı 47 faiz, meyvə-tərəvəz ixracı 15,3 faiz, bitki və heyvan mənşəli piylər və yağların ixracı 7,2 faiz, üzvi kimyəvi birləşmələrin ixracı isə 2,1 faiz artıb. 2024-cü ilin ilk rübü ərzində aqrar və aqrar-sənaye məhsulları üzrə birgə ixracın statistik dəyəri 17,8 faiz artaraq 210,7 milyon ABŞ dolları təşkil edib.

Qeyri-neft/qaz ixracının tərkib hissəsində əhəmiyyətli yer tutan aqrar-sənaye məhsullarının yaratdığı dəyər 7,8 faiz artaraq 58,8 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Birinci rübdə ixrac edilən qeyri-neft sektoruna aid malların siyahısında pambıq mahlıcı (56,5 milyon ABŞ dolları) birinci olub. Bu siyahıda pomidor (tomat) (45 milyon ABŞ dolları) ikinci, elektrik enerjisi (40,6 milyon ABŞ dolları) isə üçüncü yerdə qərarlaşıb.

Nəzərə alsaq ki, 2023-cü ilin birinci rübündə qeyri-neft-qaz ixracının həcmi 912,2 milyon dollar olmuşdu, onda bu ilin eyni dövründə göstəricinin 26,1 faiz azaldığını görürük. Hö-

Qeyri-neft sektoru niyə geriləyib?

İqtisadi artım sürətinə görə qeyri-neft-qaz sektoru irəlidə olsa da, ixracatda dominant rol yenə neft-qaza məxsusdur

inflyasiya kəskin şəkildə azalaraq 2,1 faizə düşüb. Yüksək enerji qiymətləri əhəmiyyətli xarici və büdcə profsitinə gətirib çıxarıb. Ortamüddətli dövrdə xam neft hasilatının azalması yavaşladığı və qeyri-enerji sektorunun artımı sürətləndiyi üçün artımın təxminən 2,5 faizə yaxınlaşacağı proqnozlaşdırılır.

Azərbaycanın əsas ixrac və büdcə gəliri mənbəyi kimi karbohidrogenlərdən davamlı asılılığı onun əsas zəifliyi olaraq qalır. Bu, neft hasilatının azalması, neftin qiymətinin dəyişkənliyi və global miqyasda qalıq yanacaqlardan imtina ilə əlaqədar uzunmüddətli artım perspektivlərini təhlükə altına salır.

Qeyd edək ki, 2024-cü ilin yanvar - aprel aylarında Azərbaycanda ötən ilin eyni dövründəkindən 500 milyon kubmetr çox - 16,7 milyon kubmetr təbii qaz hasil edilib. Qazın 4,4 milyard kubmetri "Azəri-Çıraq-Günəşli", 9,2 milyard kubmetri "Şahdəniz", 0,5 milyard kubmetri "Abşeron", 2,6 milyard kubmetri SOCAR üzrə hasil olunub. Bu qazın 8,5 milyard kubmetri ixrac olunub ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,7 faiz çoxdur. Avropaya 4,2 milyard kubmetr, Türkiyəyə 3,2 milyard kubmetr, Gürcüstana isə 1,1 milyard kubmetr qaz satılıb.

2024-cü ilin yanvar - aprel aylarında ölkədə ötən ilin eyni dövründəki 10,2 milyon tona qarşı 9,6 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Neft hasilatının 5,5 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"nin (ötən il 6,2 milyon ton), 1,4 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"i (1,5 milyon ton), 0,2 milyon tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı ötən ilki qədər - 2,5 milyon ton təşkil edib.

Bu dövrdə 7,9 milyon ton neft (kondensatla birlikdə, ötən il 8,5 milyon ton) ixracatda nəql olunub. Bunun 6,9 milyon tonu konsorsiumun (7,6 milyon ton), 1 milyon tonu isə SOCAR-ın (847 min ton) payına düşüb...

□ Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"

kumətin qeyri-neft-qaz ixracı dəyər təqdim etdiyi məhsulların ixrac dinamikasına nəzər yetirdikdə məlum olur ki, azalma demək olar ki, bütünlüklə elektrik enerjisinin ixracındakı dəyişikliklə bağlıdır. Belə ki, keçən ilin birinci rübündə bu məhsulun ixracının dəyəri 281,1 milyon dollar olubsa, bu ilin eyni dövründə 7 dəfə azalmaqla 40,5 milyon dollar təşkil edib. Elektrik enerjisinin qaz və neft məhsulu olan mazutdan istehsal edildiyini nəzərə alsaq, onun qeyri-neft ixracı kimi qeydə alınmasının yanlış addım olduğunu rahatlıqla demək olar. Məhz bu yanlış qeydə alınmaya görə indi hökumət qeyri-neft ixracının artımı ilə öyünə bilmir. Halbuki əsl qeyri-neft məhsullarının ixracında artım davam edir...

Qeyri-neft sektorunda iqtisadi artım daha yüksək olsa da, bu sahədən dövlət büdcəsinə daxilolmalarda azalma var. Belə ki, Maliyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, 2024-cü ilin 1-ci rübündə dövlət büdcəsinin gəlirləri təsdiq edilmiş proqnoza nisbətən vergi orqanlarının xətti ilə 532,0 milyon manat və ya 14,2 faiz, gömrük orqanlarının xətti ilə 102,9 milyon manat və ya 7,5 faiz, Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert üzrə 0,3 milyon manat, dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar üzrə 2,0 milyon manat və ya 27,8 faiz, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların ödə-

nişli xidmətlərindən daxilolmalar və digər daxilolmalar üzrə 52,3 milyon manat və ya 23,2 faiz çox icra edilib.

Proqnozdan yüksək olsa da, qeyd olunan mənbələrdən büdcəyə daxilolmalar 2023-cü ilə müqayisədə xeyli azalıb. Belə ki, 2024-cü ilin 1-ci rübü üzrə dövlət büdcəsinin gəlirləri 2023-cü ilin həmin dövrü ilə müqayisədə Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert üzrə 1 milyard 619,3 milyon manat və ya 2 dəfə, dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar üzrə 1,3 milyon manat və ya 16,5 faiz, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən təşkilatların ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar və digər daxilolmalar üzrə 16,6 milyon manat və ya 6,3 faiz çox icra olunsada, vergi orqanlarının xətti ilə daxilolmalar üzrə 617,8 milyon manat və ya 12,6 faiz, gömrük orqanlarının xətti ilə daxilolmalar üzrə 75,1 milyon manat və ya 4,9 faiz az icra edilib.

Uzun illərdir Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafı əsas prioritet kimi qəbul edilərsə də, bu sahədə ciddi bir uğurun əldə olunduğunu söyləmək, təsüff ki, mümkün deyil. Dünyada proseslər neft-qaz kimi fosil yanacaqlardan imtina istiqamətində dövr etsə də, Azərbaycanda iqtisadiyyatın bu məhsullardan asılılığının azalması sürətinə artım çox zəif olaraq qalır. Ekspertlərə görə, 2015-2016-cı illərdə neft qiymətləri və ölkənin gəlir-

ləri kəskin azaldığı dövrdə qəbul edilən yol xəritələrinin 80 faiz icrası təmin olunsada, bu gün iqtisadiyyatda qeyri-neft-qaz sektorunun payı indikindən azı iki dəfə yüksək olardı...

Mütəxəssislər hesab edir ki, neft-qaz qiymətlərinin yüksək olması Azərbaycana qeyri-neft-qaz sektorunun inkişafını sürətləndirmək üçün əlverişli şərtlərin yaxın 5-6 ildə də qalmasını təmin edəcək. Bu zaman kəsiyindən neft-qazdan kənar sahələrin real inkişafı baxımından real addımlar atılarsa, son 2-3 ildə başlatılan proses sürətləndirilərək, keyfiyyəti artırılarsa, ölkə iqtisadiyyatının enerji keçidinin gətirəcəyi köklü dəyişiklikləri daha rahat keçirməsinə nail olmaq mümkündür.

Azərbaycan hökumətinin proqnozuna görə, 2024-cü ildə ölkədə qeyri-neft sektoru 5 faiz böyüyəcək. Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) bu il üçün Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun (ÜDM) artım tempini 3,5-4 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırır. Bank gələn il iqtisadi artımın 3 faiz olacağını gözləyir. Eyni zamanda 2024-cü ildə qeyri-neft ÜDM-in artımı 5,5 faiz, 2025-ci ildə isə 5-6 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırılır.

Dünya Bankı Azərbaycanda iqtisadi artımı 2024-cü ildə 2,3 faiz, 2025-ci və 2026-cı illərdə isə 2,4 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırır. Dünya Bankının Avropa və Mərkəzi Asiya iqtisadiyyatlarına dair "Özəl sektorun gücü-

nün açılması" adlı aprel hesabatına əsasən qeyri-enerji sektorunda artımın 2024-cü ildə 4 faizə qədər yüksələcəyi gözlənilir: **"Bu, ilk növbədə tikinti sektorunun aktiv şəkildə genişləndirilməsi ilə bağlıdır. Buna da dövlət sektorunun tikintiyə investisiya qoyması təsir edir. Digər sahələrdə də artım templərinin qorunub saxlanacağı gözlənilir".**

Dünya Bankı ortamüddətli perspektivdə ÜDM-in artım tempinin 2,4 % civarında olacağını, lakin struktur islahatlarının daha sürətlə həyata keçirilməsi ilə dəstəklənəcəyi təqdirdə artımın sürətlənə biləcəyini proqnozlaşdırır. Eyni zamanda 2024-2026-cı illərdə kənd təsərrüfatında 3 faiz (2023-cü ildəki 3,2 faizlik artıma qarşı), sənayedə 0,2 faiz (2023-cü ildəki 0,9 faiz azalmaya qarşı), xidmət sektorunda 2024-2025-ci illərdə artım 5,3 faiz, 2026-cı ildə 5,2 faiz (2023-cü ildəki 3,8 faiz artıma qarşı) artım gözlənilir.

Hesabatla əsasən, əsas kapitala ümumi investisiya 2024-cü ildə 5,4 faiz, 2025-ci ildə 3,9 faiz, 2026-cı ildə isə 3,5 faiz artacaq. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2023-cü ildə artım 9,6 faiz olmuşdu: **"Neft hasilatının azalması və qeyri-enerji sektorunda ləng artım nəticəsində 2023-cü ildə Azərbaycanın iqtisadi artımı 1,1 faizə qədər geriləyib. Xarici və daxili təzyiqlərin azalması nəticəsində illik**

